Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной …21-hээ гарана | № 217 (14022) | 1975 оной сентябрийн 16, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫЕ НЭРЭТЭЙ СОЛОТОЙГООР УГТАХЫН ТУЛА ДЭЭШЭЛҮҮЛЭГДЭhЭН СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУДЫЕ АБАhАН, АЖАЛАЙ ГАБШАГАЙ ВАХТАДА ЖАГСАhАН АЖАЛШАДАЙ КОЛЛЕКТИВҮҮДЭЙ, ҮЙЛЭДБЭРИИН ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ҮҮСХЭЛЫЕ hАЙШААХА.

СЪЕЗДДЭ БЭЛЭДХЭЛТЭЙ ХОЛБООТОЙ НИИТЭ-ПОЛИТИЧЕСКЭ, ЭМХИДХЭЛЭЙ ХАМАГ ХҮДЭЛМЭРЕЭ АРАД БҮГЭДЫН АЖАЛАЙ ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛЭЙ ДЭБЖЭЛТЭ БЭХИЖҮҮЛХЭ БА ХҮГЖӨӨХЭ ХЭРЭГТЭ ЗОРЮУЛХЫЕНЬ ПАРТИИНА, СОВЕДЭЙ, ПРОФСОЮЗНА, КОМСОМОЛОЙ ОРГАНИЗАЦИНУУДТА ДУРАДХАХА.

(КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөн тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолhоо).

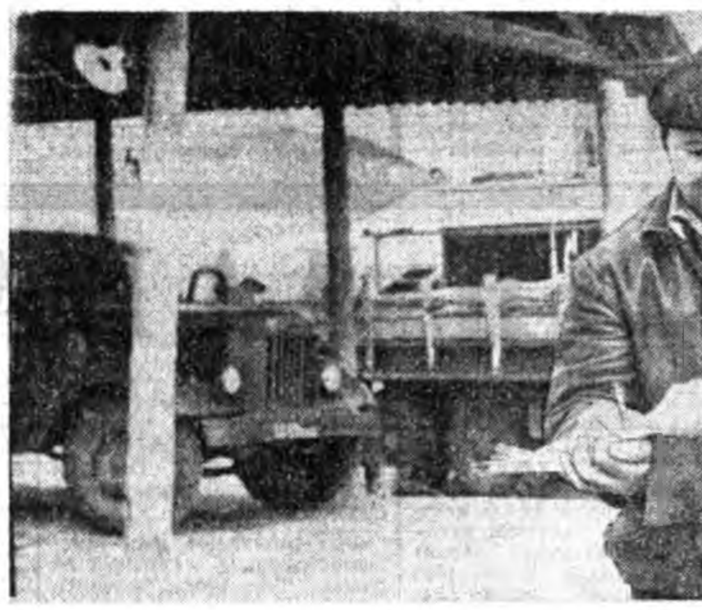
КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАХА ГЭЭШЭ БҮГЭДЭ ТАРЯАШАДТА МҮНӨӨДЭРЭЙ ЭРИЛТЭ

тарягаа богони болзорто [illegible] хуряажа, гүрэндэ … ехээр … дото- … Сэлэн- … Карл Марксын … Мухар-Шэбэрэй «Искра» колхозуу- … урилае hай- … Энхэ талын … үдэр- … хахал- … хүдэлмэ- … уулжа … ондо … таряа- … 80 мянган … суглуулжа, 33 мянган центнерыень гүрэндэ тушааха социалис уялга абаhан юм. Тиин энэ зорилгоёо сүм бэелүүлхын тула колхозой тракторно-таряан ажалай дүрбэдэхи бригадын механизаторнууд ургаса хуряалгаяа урагшатайгаар үнгэргэжэ байна. Эндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай тус бригадые хүтэлбэрилэгшэ Дашижап Тапхаевич Гумпылов механизаторнуудайнгаа ажал тухай тобшохоноор хөөрэхэ зуураа:

— Бүхыдөө 2 мянган гектарай таряа хуряаха түсэбтэйбди. Мүнөө поли дээрэ 10 комбайн хүдэлгэгдэнэ. hүүлэй дүнгөөр залуу комбайнер Владимир Намсараев эрхимлэжэ ябана. Тэрэ 3673 центнер таряа сохёо. Бүхы комбайнернууд халаанайнгаа даабарине жэншэдгүй дүүргэнэ. Хуряалгамнай урдахи жэлнүүдэйхиhээ эмхитэйгээр, түргөөршье ябуулагдажа байна, — гэжэ мэдүүлээ бэлэй.

Үнэхөөрөөшье бригадынь комбайнернууд булта залуушуул, даалгагдаhан комбайнаа hаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэнэ. Жэшээлбэл, нёдондоной таряа хуряалгада онсо шалгараhан залуу механизаторнууд Владимир Батомункуев, Цырен Гумпылов, Пурбо Тугулдуров гэгшэд мүнөө тус бүреэ 2000—2595 центнер таряа сохижо, «талынгаа онгосын» бункерай нюур талада табан

АЖАХЫДАА ЭРХИМЛЭhЭН БРИГАДА

ФОТО РЕПОРТАЖ

одото мүшэ зурууланхай.

Тиихэдэ эдэнэрэй комбайнhаа таряа зөөдэг автомашинын жолоошод Зосим Назимов Михаил Тубденов хоёр баhал эрхимлэнэ.

Таряа хуряахын хажуугаар hолоомо суглуулжа, намарай паар хахалха хүдэлмэри баhал эршэмтэйгээр ябуулагдана. Эндэ трактористнууд Валерий Зандаков, Бадма-Цырен Бадмаев, Цырен Гумпылов гэгшэд даабаряа холо үлүүлнэ. Байгша ондо тус бригада 650 гектарта намарай паар хахалха түсэбтэй юм. Тиин энэ түсэбөө бригадын трактористнууд октябрь hарын эхилтэр сүм дүүргэхэ хүсэлэнтэйгөөр ажаллана.

Ургаса хуряалгаяа богони болзорто, hайн шанартайгаар ябуулхын тула механизаторнуудай сүлөө сагтаа hайнаар амарха, эдеэлхэ, байха байранууд таарамжатайгаар түхеэрэгдэнхэй. Механизаторнууд үдэрынь поли дээрээ эдеэлнэ. Табан жэлэй туршада таhалгаряагүй ажалладаг тогоошод Санжицу, Санжижап Гармаевтан комбайнер, трактористнуудта амтатай эдеэ бэлдэжэ, поли дээрэнь абаашажа үгэнэ.

Тиихэдэ полевой стан дээрэхи улаан булангынь гоёор шэмэглэгдэнхэй, бригадын тоо бүридхэгшэ Батоцырен Хойлоков механизаторнуудай үдэр бүри хэhэн ажалай дүн тэрэ доронь согсолоод, олоной харахаар бэшэнэ. Мүн тоог дээрэшье шэнэ ургаса сэбэрлэхэ хүдэлмэри hайнаар эмхидхэгдэнхэй.

— Эндэхи ажал хоёр халаанда хэгдэнэ. Оньhон түхеэрэлгэнүүд hаадгүй хүдэлгэгдэнэ. Үрэhэнэй болон гүрэндэ тушаагдаха таряа сэбэрлэхэ хүдэлмэридэ Роза Дамбаева, Раиса, Галя Намсараеватан hайнаар ажаллана, — гээд таряанай тоогые даагша Бимба Хутаков магтана.

Тоог дээрэхи хүдэлмэрие hаадгүй ябуулхын тула үнинэй механизатор Базар Цыдыпов Валерий Дамбаевтай хамта бухы оньhон түхеэрэлгэнүүдыень наринаар хинан шалгана. Богонёор хэлэхэдэ, колхозой 4-дэхи бригадада хуряалгын хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдажа байнхай.

П. ГОМБОЖАПОВ.

Хяагта.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: комбайнер **В. Намсараев.** Автомашинын жолоошон **В. Горденко** (зүүн гарhаа) тоогые даагша **Б. Хутаков** хоёр.

Авторай фотонууд.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Олон үдэр үргэлжэлhэн хура бороогой тогтожо, наруули дулаахан үдэрнүүдэй наашалан ерэхэлээр, Түнхэнэй совхозой 1-дэхи отделениин комбайнернууд таряагаа хадахаяа гараба. Комбайнер Владимир Данзанович Удаев штурвальщик Михаил Сороковиковтой түрүүлэн таряа хуряажа эхилбэ.

Эдэ нүхэд урда үдэрнүүдтэнь горох хадалгада hайнаар хүдэлжэ, богонихон болзор соо гушаад гектар хуряаhан байгаа. Эбтэй эетэй энэ экипаж тон богони болзор соо 2000 центнер орооhо сохин суглуулха гэhэн социалис уялга абаад, мүнөө хүдэлжэ захалба.

Тиихэдэ комбайнернууд Очир Молонов, Валерий Хадатаев, Намсарай Комиссаров гэгшэд таряа, горох хуряалга дээрэ үдэрэйнгөө нормо hэтэ үлүүлэн дүүргэнэ.

— Бүхы комбайнернуудай дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэхын тула, хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлнэ, — гээд тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Владимир Комиссаров хөөрэбэ.

Бүхы механизаторнууд эбтэй эдэбхитэйгээр хүдэлнэ, хүдэлмэриин журам эбдэхэ ушар дайралданагүй. Комбайнуудай эбдэржэ hаатабал, тэрэниие тэрэ доронь поли дээрэнь заhабарилха тусхай звено эмхидхэгдэнхэй юм. Комбайнернуудай хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүрысөөнэй дүнгүүд арбан үдэрэй турша соо нэгэ дахин гаргагдана. Түрүүшүүлдэ вымпел болон мүнгэн шангууд барюулагдаха байна. Иигэжэ тус отделениин комбайнернууд таряа хуряалгадаа жэгдэрэн оробо гээшэ.

В. СЕМЕНОВ.

ЖЭГДЭ ЯБУУЛАГДАНА

Манай колхоз жэл бүри намарай паар хахалха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай болонхой. Энэ жэлдэшье мянган гектарай орондо 2000 гектар намарай паар бэлдэхэ уялга абаа hэмди.

Силосэй ногоо, таряа хуряаха хүдэлмэриин эхилхэтэй сасуу намарай паар хахалжа захалhан байнабди. Мүнөө үедэ силосэй ургамалнууд сүм хуряагдаад, 17 мянга гаран тонно силос даргданхай. Мүн 2131 гектар орооhото ургамалнууд хуряагдажа абтаа. Комбайнуудай поли дээрэhээ гарахалаар лэ hолоомыень томо тэргэтэй тракторнууд зөөжэ, малай үбэлжөөндэ оруулна. Тиигэжэ 5300 центнер hолоомон зөөгдөөд байна.

Намарай паар хахалха хүдэлмэри колхозой бүхы дүрбэн бригадада ябуулагдана. hүүлэй мэдээгээр энэ хүдэлмэридэ 11 трактор табигданхай. К-700 түхэлэй тракторта хүдэлдэг механизатор Федор Кадыров халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, үдэртэ 14 гектарhаа доошо хахалнагүй. Тиигэжэ намарай паар эртэ, hайн шанартайгаар бэлдэхэ гэжэ оролдонобди. Бүхыдөө 603 гектар паар хахалагдаа.

Колхозоймнай гэшүүд түрэл партиингаа XXV съездые ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэжэ шиидээд, габшагай шангаар ажаллана. Гүрэндөө шэнэ ургасынгаа дээжэ оруулжа, 6.800 центнер таряа худалдаад, түсэбтэ даабаряа хахадлаhан байнабди. Тиигэжэ манай колхоз гүрэндэ таряа тушааха табан жэлэйнгээ түсэб сүм бэелүүлхэ юм.

В. ХУСАЙНОВ.

Загарайн аймагай «Гигант» колхозой парткомой секретарь.

АЗЕРБАЙДЖАНАЙ ССР-ЭЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ТАБАН ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБЫЕ БОЛЗОРhОО УРИД ДҮҮРГЭБЭ

Азербайджанай ССР-эй ажалшад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэнүүд доторхи заабаринууд ба тобшололнуудые хүтэлбэри болгон, мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй үндэhөөр, юhэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые промышленна үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээнэй талаар болзор hоонь урид, сентябриин 10-да дүүргэбэ.

Промышленна продукциин олохон шухала зүйлнүүдээр табан жэлэй hүүлшын жэлдэ дүүргэгдэхэ ёhотой үйлэдбэрилгын хэм хэмжээндэ хүрөөд байна. Даабариhаа гадуур 3,5 миллиард үлүүтэй кубометр газ абтаха, 50 мянган тонно булад соргонууд үйлэдбэрилэгдэхэ, дүрбэн миллион үлүүтэй дүрбэлжэн метр торгон бүдүүд нэхэгдэхэ, 50 мянган тонно хүбэн утаhан ээрэгдэхэ, тэрэшэлэн нилээд ехэ хэмжээтэй нефтиин продуктнууд, минеральна үтэгжүүлгэнүүд, үрэ жэмэсэй ба овощой консервэнүүд, хүшэтэ тэжээлнүүд үйлэдбэрилэгдэхэ.

200 гаран предприятинууд табан жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорhоо урид дүүргээ.

Баку хотын промышленна предприятинууд үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээнэй ургалтаар табан жэлэйнгээ даабарине 1975 оной июньдэ дүүргэhэн байна.

Азербайджанай ССР-эй ажалшад нөөсэ арга боломжонуудаа саашадань элирүүлхэ ба хэрэглэхэ хүдэлмэри хэжэ үргэлжэлhөөр. Эндэхи ажалшадай коллективүүд КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, үйлэдбэрилгын ургалтын, ажалай бүтээсын, продукциин шанар улам hайжаруулгын, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлгын талаар ехэ уялгануудые абана.

ГҮРЭНДЭ ОРООhО ТАРЯА ХУДАЛДАХА УЯЛГАНУУД ДҮҮРГЭГДЭЭ

Арменийн ССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндөө таряа худалдаха энэ жэлэйнгээ арадай ажахын түсэб ба социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Арадай ажахын түсэбөөр хараалагдаhанhаа нилээд ехэ таряан бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаа. Гүрэндөө таряа худалдажа үргэлжэлhөөр.

Ургаса хуряалгаяа дүүргэхэ, мал ажалда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ, намарай тарилга хэхэ, бусад ургамалнуудые гүрэндэ худалдалгаар байгша онойнгоо социалис уялгануудые, табан жэлэйнгээ түсэбые бүхы дээрэнь дүүргэхын тула оролдосотой габшагай хүдэлмэри мүнөө республика дотор ябуулагдажа байна.

ХАНИНАРТАА АЙЛШАЛЖА БАЙhААР

ПЛЕВЕН. (ТАСС). Социалис революциин болоhоор 31 жэлэй ойтой дашарамдуулан Болгарида ошоод байhан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Ш. Р. Рашидов түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй делегаци орон соогуурнь айлшалжа үргэлжэлhээр.

Совет айлшад үльгэр домогто Шипкэдэ, Габрово хотодо ошожо, «Большевик» заводто хүрэhэн, тус предприятиин коллективтэй уулзаhан байна.

Энэ делегаци сентябриин 12-то Велико-Тырново хотодо айлшалаа. Д. Благоев, Н. Габровский эндэ 1891 ондо Болгариин социал-демократическа парти байгуулха бэлэдхэл хэжэ, БКП-гэй үндэhэ hуури табиhан юм. Делегациин гэшүүд Д. Благоевто, Н. Габровскидо зорюулагдаhан памятнигай дэргэдэ венок табиба.

Совет айлшад Плевенскэ округто ошоод, шубуунай мяха үйлэдбэрилгээр республика доторхи эгээн томо предприяти — «Славяново» гэжэ комбинадта хүрөө. БКП-гэй окружкомдо Плевенскэ округой хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаhан, Плевениие сүлөөлэлгын түүхэтэй танилсаа.

ТҮРҮҮШЫН МЯНГАТАН

…ой отделениин түб … hууриhаа сэхэ … хадын хормой зуб… …hэн шаргал шэ… …баруун-хойноhоо үлеэ… …эндэ халюуран дол… Оготоргойдо бороогой …н бөөгнэршэнхэй, … бүрхэг. Энэ полиин … сэхэ хадажа яба… …бан комбайн хойно …hоо hубаринхай, нэгэ …эр хүнхинэн дүтэл…бэ. Түрүүшын ком… … жолоодожо ябаhан … Суранов «талын онгосо» зогсоогоод:

— Бороо орохонь гээшэ … тараа харланаб, — гэ… …шоо бууба. Тэрэнэй … буухатай адли туhа… Николай Ермолаев …аа жолоодон, таряа… …ань хадажа захалба. …гүй бусад дүрбэн …иинь дүтэлэн ерэжэ, …нернуудынь туhалаг… жолоодохыень найдаад үлэшэбэ. «Талын онгосонуудай» дорьбоотойхоноор хүнхинэхэ абяан саашалха бүринь холодожо, үнинэй комбайнернуудай нэгэн Анатолий Суранов:

— Мүнөө жэл таряан хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар ургаа. Хэрбээ бороогой орожо hаатуулаагүй hаа, ехэл ургаса абтаха даа. Энэ полиhоо гектарай 24 центнер шэнийсэ лаб суглуулагдана ха, — гэхэдэнь, комбайнер Виктор Алимкин:

— Ехэ таряа хуряажа байhандаа урматайбди. Мүнөөдэр энэ полиёо хадажа дүүргэбэлнай зохид бэлэй. Үрдигдэхэ гээшэ гү? — гээд нүхэд тээшээ асуунгяар хараад абана.

Гансашье ажахы дотороо бэшэ, мүн аймаг соогоо суурхуулhан, социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ эрхимлэhэн энэ бригадын механизаторнууд шэнийсээ хадажа эхилhээр hаянай юм. Тэдэнэр урид эдеэшэhэн горох, ешмээнээ хуряажа дүүргээд, шэнийсээ сабшажа, хадажа захалhан байна.

Сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, Еланиин бригадын комбайнернууд, автомашинын жолоошод комбайн, автомашинануудаа hаадгүй хүдэлгэжэ, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ, ургаса хуряалгаяа богони болзорто үнгэргэхөөр хараална. Тиигэжэ мүнөө комбайнуудынь сүүдхэдэ 15 часай туршада хүдэлгэгдэнэ.

— Комбайнай эбдэрхэ ябадал мүнөө үзэгдэнэгүй. Яhала урагшатай ябажа байнабди. Хэрбээ эбдэршоо hаань, нүүдэл автомастерскойн заhабарилагшад тэрэ дороо ерээд, заhабарилжа үгэхэ уялгатай, — гээд комбайнер Виктор Елизов тобшолон хөөрэнэ.

Нээрээшье энэ бригадада механизатор бүхэнэй хэхэ ажал уридшалан даалгагданхай. Тиимэhээ ямар нэгэн ушарай тохёолдобол, тэрэ доронь усадхагдаха байна. Хоёрдохёор, таряа хадалга, баал болгон сабшахадаа комбайнуудаа заал hаа бүлэг болгожо хүдэлгэнэ. Энэнь гансашье ургасаяа гээлтэ хоролтодо багаар оруулха бэшэ, мүн комбайнай гэзтэ эбдэршэхэдэньшье түргэн заhабарилха арга олгоно гээшэ.

Бригадын механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Мүрысөөнэй гуримай ёhоор, таба-табан үдэрэй дүнгөөр эрхимлэгшэдтэ зорюулагдажа ажалай алдар солын Улаан туг үргэгдэхэ юм. Тиихэдэ комбайнаар таряа сэхэ хадахадаа гү, али баал суглуулан сохиходоо түрүүшын 1000 центнер таряа хуряаhан комбайнерта «1975 оной ургаса хуряалгын ударник» гэhэн алталмал бэшэгтэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдажа, бункерайнь урда нюурта табан хушуута одон зурагдаха байна. Саашадаа 1000 центнер таряа сохихо бүридэнь нэгэ мүшэн нэмэгдэжэ, дамжуулгын Улаан туг бүхы дүнгөөрөө илажа гараhан агрегадта барюулагдаха юм.

Бидэнэй элдэб асуудалаар hонирхон хөөрэлдэhөөр байтар совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ А. И. Толстихин бригадын комбайнернуудай дүнгүүдые согсолон гаргаад, ажахы дотороо эгээн түрүүлэн 1000 центнер шэнийсэ сохиhон Георгий Гаврилович Елизовтэ дамжуулгын Улаан туг барюулба.

…Урид ябаhан комбайнай бункер соохи орооhоёо автомашинын кузов руу эюулжэ hаял дүүргээд байхадань, удаадахи Виктор Алимкинай комбайн зогсожо, шанга дохёогоор холые суурятуулба. Уданшьегүй Елань hууриhаа зурыhан харгыгаар ашаанай автомашина шадал мэдүүлэн, тооhо үрхирүүлhээр хүрэжэ ерээд, комбайнай ута сорго доро кузоваа тодон тогтохотойнь адли, шаргал шэнийсэ мэлмэрэн урдашоо бэлэй.

— Дүрбэн автомашина энэ табанда арайхан урдинэл. Полиин холодоходо үшөө нэгэ автомашина нэмэхээр болоо ха, — гэжэ жолоошон Виктор Муравьев мэгдүүгээр үгэлнэ.

— Автомашинымнай кузов өөрөө буулгадаг бэшэ аад, тоог дээрэ hаатахаяа ядагданагүй. Баян ургасатай полидо үшөө нэгэ автомашина нэмэхэдэ, комбайнууд зогсолтогүй ябаха бшуу, — гээд, нүгөөдэ автомашинын жолоошон Михаил Байков оролсоно.

— Мүнөөдэрнайшье үнгэршэбэ. Үглөөдэр хэлсүүжэбди. Бригадирнай аргыень олоно бэзэ, — гэжэ комбайнер Виктор Елизов жолоошодойнгоо hанааень заhан хэлэнэ.

Иигэжэ хөөрэлдэhөөр комбайнернууд бункер соохи таряагаа автомашинын кузов соо хэжэ үгэhөөр лэ саашална. Автомашинануудшье ашаагаа абаhаар Елань hууринай таряанай тоог тээшэ сэхэ табилуулнад. Уданшьегүй комбайнуудай hубарилдан саашалхада дорьбоото хүнхинөөн улам холодожо, Улаан туг намилзуулhан түрүү комбайнерай агрегат hүүл даран ябахань элихэнээр харагдажа байгаа hэн.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай тусхай корр.

Кабанскын аймаг,
Байгалай совхоз.

…ЭДЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ ҮРГЭЛЖЭЛhӨӨР

…ынгээ адууhа малда … хүрэхэ үбhэ тэжээл … абахын тула Алцагай …елениин хүдэлмэри…ал бүри горитой орол…оргадаг юм. Ушарынь … тэжээл бэлэдхэл… Алцаг, Армаг hуури… зон ехэ багагүй ха…жа, ехэхэн хубитаяа …сэдаг гуримтай.

…аа энэ отделениин 70 … залуушуул үбhэ ехээр …жэ абахаар аймаг … үүсхэл гаргажа, со… мүрысөөндэ хам…hон байна. Тиигэжэ … сэлмэг үдэрнүүдтэ …тэйгээр ажаллажа, бү…36 гектар сабшалангаа … шанартайгаар хуряажа …, 10 мянга гаран центнер үбhэ hүрилөө гэхэ гү, … аймаг дотороо эгээл тү… түсэбөө дүүргэhэн…

…э хуряалгын үедэ отде…энь гар хажуурай, мо…сенилкатай 15, нэгэ оньhожоруулагдамал звено хүдэлмэрилhэн юм. Тэжээл бэлэдхэлгын hүүлээр үбhэшэдэй мүрысөөнэй дүн согсолходо тус отделени ажахы соогоо онсо шалгарhан байна. Эндэ илангаяа П. Бектемировэй хүтэлбэрилдэг звено үбhэ ехээр бэлэдхээ. Ушарынь хадаа тус звеногой үбhэшэд сабшалангаа оньhон аргаар хуряахын хажуугаар гар хажуураар сабшадаг байгаа. Тиигэжэ эдэнэй хүсөөр 2 мянга гаран центнер үбhэн hүрилэгдөө. Гадна зарим уhалагдаhан, үтэгжүүлэгдэhэн сабшалангhаа гектарай 25 центнер үбhэ суглуулаа юм. Бүхы hүриеэ тусхай шарга дээрэ сомоhон байна. Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ үнинэй механизаторнууд А. Сметанин, В. Тугаринов, П. Казанцев, П. Проточев гэгшэд залуушуулые дахуулан ажаллаа юм.

Тэрэшэлэн гэр бүлөөрөө үбhэ тэжээл бэлэдхэhэн хонишод Мүнхэ Цыренжапов, Даба Жаргалов, Леонид Малышевский, Цыбик Бадмаев гэгшэд тус бүреэ 500—600 центнер үбhэ хуряагаад, мүнөө отарынгаа дэргэдэхи зеленко суглуулжа байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ дурсагдагша отделениин механизаторнууд тэжээл бэлэдхэлгээ сүм дүүргээд, таряа хуряалгаяа түлэг эхилээд, бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллана.

В. КЛОЧИХИН.

Торийн совхоз.

ХУРАМХААН

Манай совхозой малшад шэмэтэ тэжээл — силос болон сенажай адууhа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ али зэргээр нүлөөлдэгые hайн мэдэдэг болоо. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ үнеэдээ шэмэтэ нимэ тэжээлээр хүсэд хангажа, hү hаалияа эрид дээшэлүүлжэ, гүрэндэ hү худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргээ бэлэй.

Энэ түрүүшын амжалтаяа арьбадхахын тулада манай малшад, мүн бидэ механизаторнууд ерэхэ үбэлжэлгэдэ адууhа малдаа хүсэд хүрэхэ hайн шанартай тэжээл бэлэдхэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлhэн байнабди.

Манай тракторно-таряан ажалай бригада үнгэрэгшэ хабар Дээдэ-Томогто гэжэ газарта 185 гектарта кукуруза тариhан байна. Тарилгаяа хаhа саг соонь, hайн шанартайгаар үнгэргэhэнэй, харууhалhанай ашаар эндэхи уhалагдадаггүй газарhаа мүнөө баян ургаса хуряажа абаабди. Тиигэжэ гектар бүриhөө дунда зэргээр 100 центнер кукурузын эшэ набша суглуулагдажа, 2000 шахуу тонно hайн шанартай силос дарагдаа. Кукуруза хуряалга дээрэ 2 комбайн, 4 автомашина, траншей соохи силос нягтаруулхаар 1 трактор хүдэлгэгдөө hэн. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсаhан механизаторнууд даажа абаhан хүдэлмэридөө ехэ харюусалгатайгаар хандажа, үдэрэйнгөө даабарие хододоо үлүүлэн дүүргэдэг бэлэй. Энээнэй ашаар кукурузымнай ургаса түргэн болзор соо гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряагдажа абтаа. Силос даралга дээрэ Могойтын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй механизатор Николай Кузнецов, аймагай больницын хүдэлмэрилэгшэ Петр Афанасьев, совхозоймнай үнинэй механизатор Тарас Гармаев гэгшэд бүтээсэтэйгөөр ажаллана.

Шэмэтэ тэжээл хаhа саг соонь ехээр бэлдэхэ үедэмнай совхозой дирекци, партком, мүн манай тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Раднажаб Борбодонович Батуев ехэ анхаралаа хандуулаа. Хуряалгын үедэ хамтын эдеэ хоол hайнаар эмхидхэгдэhэн юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой механизаторнуудай ажал бүри үргэдэжэ байна. Ургаса хуряахын хажуугаар намарай паар хахалха хүдэлмэри зэргэ ябуулагдана. Би мүнөө намарай паар хахалжа байнаб.

Үбэлэй үедэ минии хэдэг хүдэлмэри ехэ юм. Үнэгэтэй гэжэ газарта манай совхозой олон отара, гүүртэ үбэлжэдэг байна. Адууhа малай үбэлжэлгын харюусалгатай хаhа сагта тракторааршаа үбhэ зөөжэ асардагби. Энэ мүн лэ харюусалгатай ажал гээшэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозоймнай бүхы механизаторнууд оронойнгоо ба республикынгаа механизаторнуудай hайшаалтай үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, бүхы ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха гэhэн зорилготойгоор ажаллажа байна.

Ч. ЦЫБИКОВ.

Хурамхаанай совхозой тракторист.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН угтамжада

ЭМХИТЭЙГЭЭР, hАЙН ШАНАРТАЙГААР

Юhэдэхи табан жэлдэ таряан ажалаа хүгжөөхэ талаар манай совхоз нилээдгүй алхамуудые хэжэ байна. Илангаяа 1974 ондо hайн амжалта туйлагдаа. Ехэнхидээ хүйтэн уларилтай байдаг манай нютагай эрхэ байдалда үндэр ургаса ургуулха хэды бэрхэтэйшье hаа, гектарай 9,3 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 54.391 центнер орооhон хуряагдаа hэн. Энээнэй ашаар гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө 200 процент дүүргэхэhээ гадна, хүсэд хүрэхэ үрэhэ хүрэнгэ хаажа абаhан, нниитынгээ малда ехэхэн талха таряа хубаарилха аргатай болоhон байгаабди.

Байгша ондо ехэ ган гасууртай байhан тула ургаса нёдондонойхидо хүрэхэгүй хэбэртэй. Тиибэшье тарилгаяа агротехникын үндэр хэмжээндэ үнгэргэжэ, ургасын хойноhoo hайн харууhа хэгдэhэнэй ашаар ехэнхи полинуудта бараг hайн ургаса гаранхай.

Табан жэлэйнгээ түгэсхэхы жэлэй ургасые богони болзорто, гээлтэ хороолтогүйгөөр хуряажа абая гэhэн Зэдэ, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай комбайнернуудай үүсхэлые дэмжэн, манай совхозой комбайнернууд социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсобо. Бүхыдөө 5.700 гектар орооhoто ургамалнууд хуряагдаха болоно. Сентябрнин 1-hээ эхилээд долоон үдэр соо 2.000 га таряан хадагдаа. Баруун-Сүрхэгтэ, Тэлимбэ, Улзытэ гэжэ газарнуудта хадалгын 16 агрегат үндэр бүтээсэтэйгээр худэлнэ. «ЖВН-6» жаткаар таряа хадаха нормоео 140—150 процент хүрэтэр үлүүлэн дүүргэжэ байhан И. Васильев, И. Чистопольский гэгшэд ажалдаа онсо шалгаржа, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

hүүлэй үдэрнүүдтэ бороо хуратай байжа hаад татабашье, манай комбайнернууд 1.800 гаран центнер ороохо хуряагаа. Дунда зэргээр гектарай 8 центнер ороохон абтана. Ф. Зиновьев, М. Соболев, Н. Бурдуковский гэгшэд баалнуудые суглуулжа сохихо талаар үдэр бүри 1,5 норно дүүргэнэ. Республикын түрүү комбайнернуудай жэшээгээр адагынь 500 гектарай ургаса хуряаха, 4.000—5.000 центнер ороохо суглуулха уялга абаhан механизаторнууд манайда олон. Жэшээнь, 1974 ондо 4.900 центнер ороохо хуряаhан Н. Бурдуковский энэ намартаа 5 мянган центнер ешмээн, обёос суглуулжа сохихо уялга абаад, түрүүшын үдэрhөө үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа байнхай.

Хуряалгын ажалые hайнаар эмхидхэхын тулада агрегадуудые бүлэг бүлэгөөрнь хүдэлгэхэ гэжэ шиидээбди. Мүнөө 2—2 комбайнhaa бүридэhэн 8 звено таряа баал болгожо сабшана. Комбайн бүхэндэ 30 га загуун хэмжэгдэжэ, звенонууд энэ даабаряа заатагүй дүүргэхэ гэжэ оролдоно. Бригадын тоо бүридхэгшэ звено бүхэндэ 60 га загуун хэмжээд, полинин захада гадаhа хадхажа тэмдэг хэдэг юм. Харин 4 комбайнhaa бүридэhэн 4 звено баалнуудые сохино. Эдэ звенонуудта тус тустань хоёр-хоёр автомашина даалгаданхай. Таряа хуряалгын ажалые иимэ гуримаар эмхидхэхэдэ, хадалга хуряалга хоёрой хоорондо забhар ехээр гаранагүй, ороохо зөөлгэ hаатуулагданагүй бшуу. Мүн техникэ үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглагдана. Эгээл шухалань гэхэдэ, агрегат бүхэн өөрынгөө загуун дээрэхи ургасые гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряаха гэжэ оролдоно. Голодоhо гаргаhан ушар ябадал эндэ абаhaар али харагдаха ха юм. Таряа хуряалгын ябаса совхозой дирекци, партком, рабочком болон бүхы hалбаринуудай мэргэжэлтэдэй сагүргэлжын хиналта доро байдаг. Юуб гэхэдэ, таряа хуряалгын эхилhэнhээ хойшо сүүдхэ бүри дежурлаха график табигдажа, заагдаhан үдэртөө манай эдэбхитэд ээлжээгээр дежурладаг болонхой. Гадна комбайнернууд болон ороохо зөөдэг жолоошодые hайнаар амаруулха, халуун эдеэ хоолоор хангаха тушаа шухала анхарал хандуулагдана. Энэ жэлдэ набтараар ургаhан таряанай hолоомые доогуур хадажа хуряаhанай түлөө 25 процент нэмэлтэ түлбэри түлэхэ гурим тогтоогдоо. Тиигэжэ поли дээрэ хоолосшье үлөөнгүйгөөр ургасаяа хуряажа абаха, адагынь 45 мянган центнер ороохо суглуулжа сохихо, нниитынгээ малда hолоомо ехээр бэлдэхэ зорилго табигданхай.

КПСС-эй XXV съездые ажалай амжалтаар угтахын түлөө мүрысөөндэ оролсохо зуураа, совхозой таряан ажалшад энэ жэлэйнгээ ургасые саг болзортонь, hайн шанартайгаар хуряажа абаhaа гадна, хойто жэлэй үндэр ургасын үндэhэ hуури табиха зорилготой. Энээнэй тулада 2.300 га паар бэлэдхэгдээд байна. hүүлэй хэдэн үдэр К-700 трактор 150 га паар хахалба. Эдэ бүгэдэтэй хамта үрэhэнэй таряа сэбэрлэжэ, хааха хүдэлмэри ябуулагдана.

Совхозой таряан ажалшад ургаса хуряалгые 20—25 үдэрэй туршада дүүргэхэ, нниитынгээ малые шадаал hаа, ехэ тэжээлээр хангаха, хойто жэлдэ үндэр ургаса ургуулхын түлөө мүнөөнhөө hайнаар бэлдэхэ гэhэн үрыа доро шармайн ажаллажа байна.

Б-Н. ЖАМБАЛОВ,
Яруунын совхозой ахамад агроном.

КПСС-эй РАЙКОМУУДhAA МЭДЭЭСЭНЭ

ЮУНДЭ ГЭЭГДЭЭБ?

Наймадахи табан жэлэй hүүл багта Онёогой леспромхоз эмхидхэгдэн байгуулагдаhан юм. Тэрэ гэhэнhээ хойшо үнгэрhэн үе соо тус предприяти яhала хүгжөө, гаргадаг продукцинь хэмжээн ехэ болоо. Жэшээлхэдэ, 1971 ондо хамта дээрээ 1286,1 манган түхэеригэй продукци гаргаhан hаа, байгша оной найман hара соо миллион табан зуугаад мянган түхэеригэй продукци гүрэндэ худалдаба.

Гэбэшье тус предприятиин ажалые тон hайн гэжэ хэлэхын аргагүй. Юhэдэхи табан жэлэй турша соо Онёогой модошод аяар 105 мянган кубометр модо дутуу худалдажа, үридэ ороhон байха юм. Ямар шалтагаанhаа боложо, иимэ гээгдэлдэ ороо гээшэб гэжэ КПСС-эй Баргажанай райкомой бюро дээрэ hая хөөрэлдэбэ.

Тус леспромхоздо партиина эхин организацинуудай нүлөөлхы үүргэнь эрилтэ хангама бэшэ байна гэжэ нэн түрүүн хэлэлтэй. Гадна ажалай түрүү онол аргануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар эндэ юуншье хэгдэнэгүй гэжэ тон зүб заагдаба. Жэшээлхэдэ, мүнөө болотор бага комплексно бригадануудынь халаан хахадай, вахтын гуримаар хүдэлмэреэ ябуулдаг болоогүй байна. Хуушааралал хүдэлжэ байхадаа, үрэ дүн hайнтайгаар ажалладаг болохогүй байhаниинь эли ааб даа.

Тус леспромхозой партбюро модошодой хүдэлмэрние эмхидхэхэ талаар биратай юумэ хэнэгүй гээд элирбэ. Модо унагаалга дээрэ бага комплексно 9 бригада хүдэлхэ ёhотой аад, оройдоо гурбан бригада хүдэлдэг ушар эндэ дайралдана. Гэбэшье партбюро энэ дутагдалые усадхаха талаар зохид хэмжээ абаагүй байhаниинь гайхалтай.

Социалис мүрысөөнэй эмхидхэл тухай хэлсэхэдээ, энэ шухала хэрэг хайша хэрэгээр ёhын тэдысэ ябуулагдана гэжэ онсо заагдаба. ПДПС, ВОИР, НТО болон бусад нниитын эмхинүүд хүдэлмэриеэ hулаар ябуулна. Харин партбюро эдээнэй хүдэлмэридэ анхаралаа багаар хандуулна. Гадна захиргаанай ажалые хинан шалгаха комисси бии аад, хүдэлмэреэ огто эрхилдэггүй байшаба.

Эдэ мэтынгээ дутуу дундануудые дары усадхахын тулада партийна организациин хүдэлмэрние эрид hайжаруулха гол зорилготой гээд бюрогой баталан абаhан тогтоол соо онсо заагдана. Жэшээлхэдэ, олонхи коммунистнууд партийна даабаригүй байна. Партийна суглаанууд уставаар хараалагдаhан болзортоо болоногүй.

Дашидоржи Дамбиевич Сультимов шэнгэ... жолоошод Улаан-Үдын автомобильна харгы... равленидэ үсөөн лэ байха. Тэрэ машинаяа б... ехэтэйгээр ашаглажа шадана. Ашаа шэрэхэ ... бүриингөө даабари холо үлүүлэн дүүргэдэг. ... мунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ солод... тэhэн юм. Түгэсхэхы жэлдэ абаhан уялгаа ... жалтатайгаар бэелүүлжэ байhанайнгаа ... ВДНХ-да ошохо путевкоор шагнагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жолоошон Д. Д. Сультимов.
А. ПАРИЛОВАЙ ...

ДОЛООН ДАБААН

ОЧЕРК

Зэдын аймагай Борьёогой совхозой ахалагша хонишон Д. Я. Свистунов табан жэлэй түсэбэй ёhoop 2881 хурьга абаха байhан аад, дүрбэн жэл хахад соо 4412 хурьгадые түлжүүлжэ, ажахынгаа hүрэгтэ табяа. Табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаhанhaa 1531 хурьга үлүү абаа. Энэ үе соо зуун эхэ хонин бүриhөө дунда зэргээр 144,5 хурьга томо болгоо. Табан жэл соо хамта 124,5 центнер нооhо абаха аад, 135,6 центнер «сагаан алта» Эхэ орондоо үгэбэ. Хонин бүриhөө жэлдээ дунда зэргээр 4,4 килограмм нооhо хайшалаа. Хурьгадай шэгнүүрые түсэбэйнгөө ёhoop 586,5 центнер нэмээхэ байhан аад, 998,8 центнерээр нэмээжэ, хурьган бүхэниие 22,6 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэhээнь hалгаагаа.

ХҮНТЭЙ hАЙНААР танилсаха, абари зангыень hайса мэдэхын тула тэрээнтэй олон жэлдэ сугтаа байха гэхэ гү, али пүүд дабhа хубааже эдихэ хэрэгтэй юм гэжэород зон хэлсэдэг. Энэ зүйтэйшье бээ. Теэд зарим хүнтэй оройдоол хэдэ дахин уулзаад, хайшаа абари зантай, ямар сэдьхэлтэй хүн бэ гэжэ абаhaар мэдэхээр байдаг.

Анха түрүүн Дмитрий Яковлевичтай уулзаhанаа элихэн hананаб. Дундуур бэетэй, бага дүүрэншэг, түхэреэн шарайтай, сэнхир хүхэ нюдөөрөө ходо энеэбхилэн, зөөлэхэнөөр хараhан, нэгэ юумэ хэлэхэдэ, яахадааешьеб хэмшээрхэhэндэл зөөлэн шара үhөөэ эльбээд абадаг зантай хүн байба. Танилсахадаа хүдэлмэришэ хүдэр гараараа дүмүүхэн гарыем барьяад, юрэдөөл, бүри саанаhaa, сэдьхэлэй оёорhoo, хуушанайнгаа hайн танилые хараhандал энеэбхилэн байгаа hэн.

...Дмитрий Свистунов Александра Федоровна нүхэртэеэ арбаад жэлэй саада тээ Шэтын областьhoo Борьёогой совхоздо хүдэлхөөр нүүжэ ерээ бэлэй. Тиихэдэ тэрэ хонишон болохоб гэжэ ойндоошье оруулаагүй ябаа. Анханhaa hүхэ бүдүүн мунса хоёрые гарhaa hалгаадаггүй модошо дархан аад, тэрэнhээ ондоо ажалда хүдэлжэ шадахагүй шэнгеэр hанадаг hэн. Нэгэтэ хабар хүнэй дуталдахада отара эльгээгдэжэ, хурьга абалсаадшье байхадаа, өөрөө баhа хэзээб даа нэгэтэ хонишон болохоб гэжэ hанаагүй.

Ямаршье хүдэлмэри хэхэдээ бүхэриг бэрхэ, бүхы сэдьхэлhээ оролдожо, тэрэнээ бүтээдэг, тиимэ ажал хэхэб, иимэ ажал хэхэгүйб гэжэ нэгэтэшье арсалдажа, гэдэргэ таталдажа байдаггүй, олон үгэгүй, урагшаа hанаатай хүн гэжэ тэрээн тухай совхозой хүтэлбэрилэгшэд дууладаг байгаа.

Нэгэтэ Борьёогой совхозой директор Борис Павлович Хомутов тэрэниие кабинедтээ дуудаад, хэлэбэ:

— Зай, нүхэр, шамда эхэ хониндой нэгэ отара даалгаад, туршаха гэлсээбди. Үнэндөө бидэ шэнэ хүндэ эхэ хонидые даалгажа үгэхынгөө урда тээ хэдэн жэлдэ эрьенүүдые харууhалуулдаг гүбдеэ даа. Теэд ши өөрын бодолтойхон, ямаршье ажалhaa тунхаридаггүй, заримандал архи, тамхи намhаад ябадаггүй хүн байнаш.

Юумэ бүхэндэ «үгы» гэжэ ама гаража шададаггүй аад, тэрэ удаан бодонгүй:

— Туршаад үзэhүүлдеэ. Өөрөө оролдохо хүн аабзаб даа, — гэбэ.

— Бүри тиихэдэ Свистуновтаниие бэрхэ хонишод болохо гэжэ юундэшьеб досоомни нэгэл этигэл түрөө hэн. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй hамган Александра Федоровнае ехэ ажалша, түбэhэндэ бэрхэхэн хүн гэжэ адагладаг байгааб. Сэхыень хэлэхэдэ, хонидые түрүүлгэ, хурьга абалганда ехэнхидээ эхэнэр хүн — хонишодой hамгад лэ туйлажа гарадаг ха юм. Адаглажа ябахада, бэрхэ hамгатайл хонишон hайн үрэ дүн туйладаг байна, — гээд, Б. П. Хомутов нэгэтэ хэлээ бэлэй.

ТЭДЭНЭЙ эхэ хонидой отара даажа абаhанhаань хойшо долоон жэл үнгэрөө. Үнгэрhэн жэлнүүдтэ ямар үрэ дүн туйлаhаниинь хэдэн тоогоор эндэ харуулха хэрэгтэй гэжэ hанагдана. hая хонишон болоод байхадаа, тэрэ 1968—69 онуудта зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абаhан. Удаань 1970 ондо түрүүшынхеэ хурьгалха зуhагуудые тушаажа абаад, тэрэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 115 хурьга түлжүүлээ. Юhэдэхи табан жэлэй эхин — 1971 ондо тэдэ хонидоо хоёрдохёо хурьгалуулхадаа, зуун эхэ бүхэнhөө 127 хурьга томо болгоо. Хойто жэлдэнь зуун эхэ хонин бүриhөө — 134, тэрэнэй hүүлдэ 1973 ондо 154 хурьга зуун хонинhoo түлжүүлжэ, бүхы республика, Зүүн Сибирь соо hая наашадаа үзэгдөөгүй эрхим үрэ дүн туйлаа. Нёдондо зуун эхэ хонин бүриhөө 150 хурьга томо болгоо hэн. Байгша ондо хонидоо зургаа дахяа түрүүлээд, тэдэнэйнгээ хүгшэржэ шүдэгүй болоо, муудаашье hаань, зуун эхэ хонин бүриhөө баhал 157 хурьга абаа юм. Энэмнай ёhотойл ажалай баатаршалга болоно.

Эдэ тоонуудые нэгэ захаhаань дурдаад гарашахада бэлэн. Теэд нимэ амжалта туйлахын тулада хэды ехэ ажал хэгдээ, хэды ехэ оролдолго гаргагдааб! Энээниие метрээр хэмжэхэ, шоотоор тоолохо, шэгнүүр дээрэ табижа шэгнэхын аргагүй. Дмитрий Яковлевич Александра Федоровна хоёр эдэ жэлнүүдтэ хабар бүхэндэ хурьгадай хүнэгтэй ороохон шэнгеэр «адхаржа» байхада, хэды олон hүниие үргэhэ нойргүйгөөр хонидой хашаа соо үнгэргөөб даа. Зунай хүхэ ногооной хаhада, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ үедэ үдэр бүри үүр сүүрээр бодожо, ажалаа хэhыень тооложо бараха аалши.

— Энэ ажалда түрүүн ороод байхадаа, совхозойнгоо суута хонишод Гасарун Рабдаев, Балдан-Нима Гомбожапов, Тамара Чупышева гэгшэдэй зэргэдэ хэзээ нэгэтэ гарахаб гэжэ hанагшагүй hэм, — гэжэ тэрэ энеэбхилэн хэлэдэг. — Теэд зоной хэлсэдэгээр «нохойшье хамартаа хүрэхэдөө уhаша» гэжэ ямаршье хүн үнэн зүрхэнhөө оролдоод, нэгэ юумэ заатагүй туйлахам гэжэ бүхы сэдьхэлhээ эрмэлзээд байбал, зориhондоо хэзээдэ хүрэдэг байна. Тиихэдээ баhа совхозой дирекци, мэргэжэлтэдэй туhаламжа, дэмжэлгэгүйгөөр холо ошохогүй байгаабди. Илангаяа ажахын ахамад зоотехник Владимир Прокопьевич Шантаханов ахамад ветврач Василий Николаевич Выборов хоёрhoo түрүүшээр одоол хашархаар болоторынь юумэ асуугша hэм. Тиигэhээр нигэhээр, үшөө совхозойнгоо бэрхэ хонишодой ажалые адаглаhaар жэл бүри бага багааршье hаань, дүй дүршэл, шадабаримнай нэмээ юм ааб даа, — гэнэ.

— Свистунов бүхы юумые өөрынгөө боро ухаагаар бодомжолжо, нэгэл удха унгидань хүрэхэ гэжэ оролдодог хүн. Тэрэ хонидые адуулхаhaa эхилээд, тэдэниие искусственна аргаар үрэжүүлхэ, хурьгадые түлжүүлхэ хүрэтэрхи — хонишоной бүхы ажалай зохид онол оншые олоно, бусад хонишодhoo нэгэ бага ондоогоор, өөрынгөө hанаанда тааруулан эмхидхэдэг зантай юм, — гэжэ ажахынь ахамад зоотехник В. П. Шантаханов хэлэдэг.

ГЭБЭШЬЕ СОВХОЗОЙ түрүү хонишодой амжалта тухай дурдахадаа, энэ ажахыда хонидой үүлтэр hайжаруулха, хонин hүрэг үсхэбэрилхэ технологиие гуримшуулха талаар hүүлэй үедэ хэгдэhэн ехэ хүдэлмэриие тэмдэглэнгүй үнгэрхэ аргагүй гэжэ hанагдана. Борьёогой совхоз гансашье Зэдынгээ аймагта бэшэ, республика дотороо эгээн түрүүлэн эхэ хонидые түлгэдэнь бэшэ, харин зуhаг болгоод хурьгалуулдаг, хонидоо намар hайса тарталуулаад, хожомшог искусственна аргаар үрэжүүлэн, хабар март hарада түл абадаг болоо. Тиигэжэ hүүлэй 3—4 жэлдэ удаагаар совхоз 100 хонин бүриhөө дунда зэргээр 100 гаран хурьга алгадгүй абана.

Эгээ түрүүн Дмитрий Яковлевичтай уулзахадам, тэрэ юундэшьеб хүжүүншэг, өөрынгөө ажал тухай ёhoop хөөрэжэ шадахагүй, дан ехээр бэеэ баришаhан хүн шэнгеэр hанагдаа hэн.

Гурбан жэлэй саана аймагай түрүү хонишодой заншалта уулзалга дээрэ тэрэ олоной урда бодоод, өөрынгөө дүй дүршэл тухай хэлэхэ гэхэдээ, шад улаан болоод, энеэбхилээд лэ олон юумэ дуугаржа шадаагүй.

— Нэгэ заа шангаар хэлыш даа. Хүдэлдэгтөөл адляар дуугарха юм гүбэ, — гэжэ хэншьеб тэндэhээ шоглон хэлэбэ.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо нүхэр Свистуновтой үшөө хэдэ дахин уулзааб. Хүн гээшэ ажал хэрэгэйнгээ урагшатай, амжалтатай hайн ябахада, өөрөө жэгүүр дали ургуулhандал болодог гэжэ зүб хэлсэдэг. Мүнөө тэрэ тад ондоо болонхой. Эрхим hайнаар ажалладагтаа адляар, ямаршье ендэр дээрэhээ дүй дүршэл тухайгаа тодо hонороор, hонирхолтой зохидоор, гүнзэгы удхатайгаар хөөрэжэ байдаг. Үнгэрэгшэ үбэл аймагайнгаа суута хонишод Социалис Ажалай Геройнууд Гомбо-Сурун Цыремпилова, Гасарун Рабдаев гэгшэдтэй Хэжэнгын аймагайхидай урилаар ошоод, хонишодтойнь уулзахадаа, Дмитрий Яковлевичай hанамжа, ажаглалтануудаа тоти мэргэнээр хэлэхэдэнь, хүнүүд ехэл hонирхон шагнаа, өөhэдтөө туhатай олон юумэ ойлгожо абаа ёhотой.

ТЭЭСГЭН Зэдэ, Борьёогоор ябахадаа, энэ хонишонтой дахин уулзаа hэм. Үнөөхил хашаншаг халтар хара мориео эмээллэжэ унан... хай Дээдэ-Сэлигэрэй ... магтай талаар ... адуулжа ябаба. Тойро... таряан. Таhалдаагүй ... байhан хура бороогой ... дэ хээрэ талада ... гооной хэды hайн ... hаань, хонид тарялан ... шэл эжэлүүдгүй ... «Куда, назад!» — ... нэйнгэз шангаар хаш... зуг татаха юм. Тиигэ... дэнэйнгээ дахин ур... гэлдэхэдэнь, Дмитрий ... левич морёороо хой... оодоргон ошоно.

— Бидэ өөhэдынгөө ... гаан жэлдэ хурьгал... хүгшэн хонидые ту... эдэ шэнэ түрэхэ зуhа... абанхайбди. Эдэмнай ... гаран толгой. Түрүү... дамнай хүсэ шада... хэй бэшэ hэн. Мүнөө... рай hэрюундэ, ургах... гооной шэмэтэйдэ ... hайса тарталуулха ... донобди. Иигээд се... тэнгhээ хойшо ур... хэхынгэз урда хони... шадархи зелёнкодоо ... бэлшээхэбди, — гэж... рий Свистунов хөөр...

— Ерэхэ жэлдэ ... ниинhoo хэды хурьга ... гэжэ hананат? — ... хада, тэрэ үнөөхил ... нюдөөр энеэбхилэе...

— «Горхо үзөөгүй ... гуталаа бү тайла» ... даа. Эдэмнай абари ... га боломжоёо үшөө ... лээгүй хонид байна ... партиингаа XXV съезд... лохоёо байхада hа... муугаар хүдэлжэ бо... Зуhагуудайнгаа зуун ... бүхэнhөө 115 хурьга ... аабзабди гээд hанан... гэжэ хэлэнэ.

Абахашье байха, Т... үшөө дээшээшье үр... туйлаха гэжэ этиг... Дмитрий Яковлевич С... нов хэлэhэн үгээз ... шье хии талаар таб... хүн ха юм.

М. НАМЖИЛ...

АЖАЛААРАА АЛДАРШАНА

1976 оной февраль соо КПСС-эй XXV съездые үнгэргэхэ гэhэн партиин ЦК-гай шиидхэбэриие Хэжэнгэ, Худанай голой коммунистнууд ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаа hэн. Тиигээд энэ хуралдааe ажалай үндэр бэлэгүүдтэйгээр угтахын тулада тэмсэжэ эхилhэн байгаа. Урдань абаhан социалис уялгануудаа тэдэнэр шэнэлжэ, КПСС-эй ЦК-гай hаяын тогтоолдо харюу болгон, дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаhан юм.

Энэ талаар Хэжэнгын, Чисаанын совхозуудай парткомууд горитой хүдэлмэри ябуулаа гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эндэ механизаторнуудай, hаалишадай, хонишодой дунда үргэн дэлисэтэй социалис мүрысөөн эмхидхэл hайнтайгаар үнгэргэгдэнэ. Дүнгүүдынь саг соогоо гаргагдажа тэрэ дары олониитэдэ дуулгагдадаг.

Мүнөө таряа хуряалгын хүдэлмэри түлэг дундаа ороод байна. Энэ шухала хэрэгтэ коммунистнууд горитой хубитаяа оруулна гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди. Аймагай ажахынуудта коммунист-комбайнернууд ажалай эрхим амжалтануудые туйлажа, сугтаа хүдэлжэ байhан нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулжа шадана.

Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын совхозой нэгэдэхи отделениин комбайнер, партиин гэшүүн Цыренбал Дамбаев ажалай нэгэ үдэр соо 510 центнер ороохо сохижо, ехэ амжалта туйлаба. Тус амжалта тухайнь мэдээсэhэн «сахилгаан» хуудаhанууд совхозой полевой стануудд дээгүүр саг дары гаргагдажа, бусад механизаторнууд нүхэрэйнгөө жэшээгээр бүри hайнаар ажаллаха байhан тухайгаа мэдүүлээ hэн. Гадна комбайнер бүхэнтэй хөөрэлдэжэ, энэ амжалтын ямар аргаар туйлагдаhаниие ойлгуулхые яhалашье оролдогдоо hэн.

Коммунистнууд Владимир Батоцыренов, Цыбик Санжимитыпов, Баир Чимитдоржиев болон бусад үдэр бүхэнэйнгөө даабариие 150—170 процент дүүргээ. КПСС-эй Хэжэнгын райкомой гэшүүн, үниинэй дүй дүршэлтэй комбайнер В. Фадеев залуу нүхэдтөө габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулжа хүдэлнэ.

Худанай совхозой залуу комбайнер, КПСС-эй гэшүүн Даша Тыкшеев hэгэлзы гэжэ газарта таряа баал болгон унагаахадаа, халаанайнгаа даабариие 120—150 процентдэ хүргэнэ. Тиигэжэ отделениингээ болоод совхозойнгоо механизаторнуудай дунда эрхимлэжэ ябана гэжэ тэмдэглэлтэй.

Таряа хуряалгын халуун хаhада коммунистнуудай эдэбхи үүсхэлыень саашадань дээшэлүүлхэ талаар манай аймагай партийна организаци ехэ хүдэлмэри ябуулна. Гэбэшье партиин ээлжээтэ съездые амжалта түгэс ажалаар угтахын тулада энэ хүдэлмэриеэ бүри hайнаар үнгэргэжэ, ашаа үрыень улам дээшэлүүлхые оролдохо болонобди.

Г. БАЛЬЖИРОВ,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша.

Хэжэнгэ.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ hОНИН

БАМ-ай БАРИЛГАШАДТА

КИРОВ. (ТАСС-ай корр. Г. Зыков). Нововятска модоной комбинадай коллектив энэ жэлэй эхинhээ хойшо суглуулагдамал 200-дахи гэр-хамтын байра БАМ-ай барилгашадта эльгээбэ. Тиигэжэ тус предприятиин хүдэлмэришэд абаhан социалис уялгаяа болзорhоонь уридшалан дүүргээ.

Эндэ бүтээгдэhэн гэр бүхэн соо 11 комнато бии юм. Комнато бүхэниинь 2—3 хүнэй байхаар түхеэрэгдэнхэй, досоонь кухни, амаралтын түсхай таhаг бии.

БАМ-ай барилгашадай захил дүүргэхын тула комбинадай цехүүд шэнэдхэгдэн хубилгагдаа. Тэндэ шэнэ 7 конвейер хабсаргагдаа, 20 гаран шэнэ машина тодхогдоо. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсожо, энэ предприятиин коллектив түсэбhөө гадуур 130 гэр-хамтын байра барижа, Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин барилгашадта эльгээхээр шиидэбэ.

МОЛДАВИИН МИЛЛИАРДНУУД

КИШИНЕВ. (ТАСС-ай корр. Б. Гиссер). Юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын үдэрhөө хойшо Молдавиин электростанцинууд 50 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ гаргаба. Энэнь үнгэрhэн 25 жэлэй туршада үйлэдбэрилэгдэhэнтэй адли болоно.

Молдавска ГРЭС республикын эгээл томо электростанци болоно. Мүнөө тэрэнэй хүсэн 2 миллион киловатт болонхой. Республика дотор 1940 ондо үйлэдбэрилэгдэhэн бүхы электрын элшэ хүсэнэй хэмжээтэй адли энерги энэ станци мүнөө сүүдхэ соо гаргадаг байна.

БАРДАМ ХҮРЭХӨӨР

АЛМА-АТА. (ТАСС-ай корр. А. Ротмистровский). Алма-Атинска областиин ажахынуудта адууhа малда бардам хүрэхэ үбhэн бэлэдхэгдэбэ. Эндэхи хүдөөгэй ажалшад үбhэ хуряаха түсэбөө дүүргээ. Хамтадаа 800 мянган тонно тэжээл бэлэдхэгдэhэн байна. Тиихэдээ областиин колхоз, совхозуудта 100 мянган тонно сенаж даргадаа, ехэ хэмжээнэй hолоомон суглуулагдаа.

БАМ-ай РАЙОНУУДТА — ХАРТААБХА

ОМСК. (ТАСС-ай корр. В. Лобода). БАМ-ай баригдажа байhан районуудта хартаабхын талмай үргэдхэхэ шэнжэлгын хүдэлмэри энэ хотодохи Сибириин хүдөө ажахын научно-шэнжэлгын институт хэжэ эхилбэ.

Институдай агрохимигүүд, газарай хүрьhэ шэнжэлэгшэд, селекционернууд шэнжэлгын энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Ерэхэ хабартаа институдай эрдэмтэд БАМ-ай районуудта ошожо, хартаабха тариха газар ба нютагуудай сагай уларилай эрхэ байдалда таараха хартаабхын сорт тодорхойлхо зорилготой. Тиихэдэ хартаабхын талмай 10—12 дахин үргэдхэгдэхөөр хараалагдана.

«НОМГОН ДАЛАЙ» АЯНШАЛНА

ВЛАДИВОСТОК. (ТАСС-ай корр. М. Рыбаков). «Номгон далай» гэжэ аяншалгын поезд Владивостогhoo гаража, Белорусси ба Прибалтикын республиканууд тээшэ зорибо. Тэрэнэй купенүүд соо 400 гаран хүн аяншална. Тэдэнэй олонхинь түлөөhэгүй путевкоор шагнагдаhан үйлэдбэриин түрүүшүүл болоно.

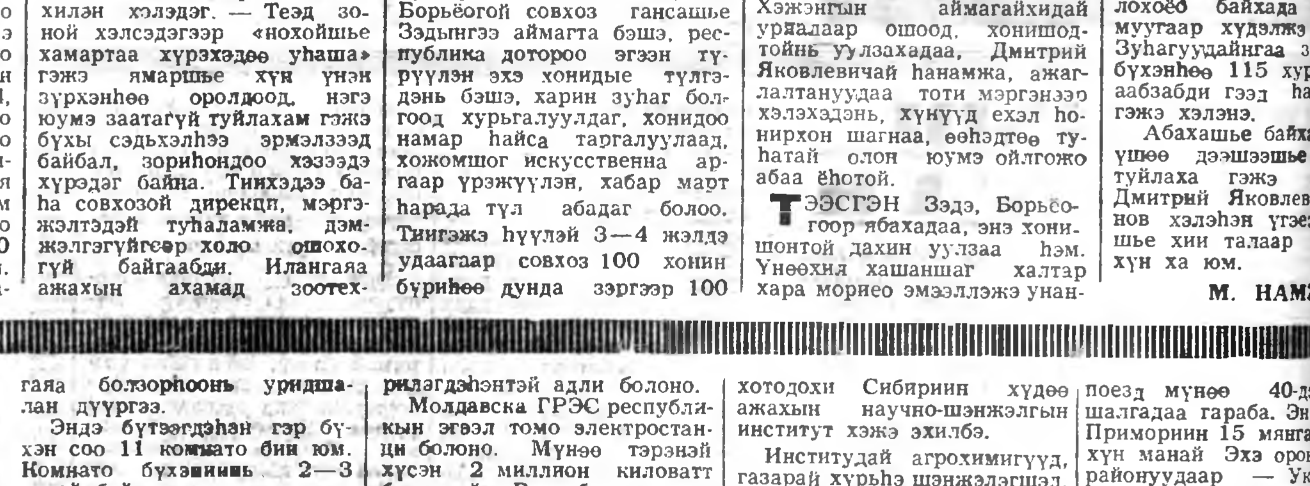
«Номгон далай» гэжэ поезд мүнөө 40-дэхи ... шалгадаа гараба. Энэ үе ... Примориин 15 мянга ... хүн манай Эхэ орон... районуудаар — Украин... Кавказаар, Дунда Ази... Сибириин хото городуу... аяншалhан байна.

«ТАБА» ГЭhЭН СЭГНЭЛТЭТЭЙГЭЭР

ДНЕПРОПЕТРОВСК. (ТАСС-ай корр. Г. ...нов). Областиин студент... барилгын отрядуудай т... лэгшэдые Днепропетр... скын залуушуул багла... гүүдтэйгээр угтаhан ... Тэдэнэр ВАМ-да, Казах... да, Тюменьдэ, Украин... шагай барилгануудта ... зунай үедэ ажаллаад ... гаа-бусаhан юм.

Областиин студент... барилгын отрядуудай ... дэй ажал хүдэлмэри ё... hайнаар эмхидхэгдэhэн ... гаа. Имагтал тэрэнэй ... залуушуул энэ зунда... хэмжээнэй ажал бүт... Тэдэнэй ажалай дэбтэр... «таба» гэhэн сэгнэлтэ б... дэhэн байна.

Белоруссин ССР. Лёниие хойто зүгэй торгон гэжэ нэрлэхэhээ гадна, тэрээн тухай үльгэр домог, дуунууд таранхай юм. Республикын түрүү ажахынууд лёной үндэр ургаса абана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Молодечнинскэ районой «Красный луч» колхозой поли дээрэ лёной хуряалга эхилэнхэй. Колхозой главна агроном Эмилия Чечкова лён ургуулагша Нина Васюто гэгшэтэй хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Засагай дээдын зургаануудта

МАЛШАДАЙ ХҮҮГЭДЫЕ АНХАРХА ТУХАЙ

«Республикын малшадые ...ёлой болон ажаһуудалай ...лаар хангалгые саашадань ...айжаруулха хэмжээнүүд ...тухай» гэһэн КПСС-эй обко... бюрогой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1973 оной мартын 13-да баталан абаһан тог...оолые бэелүүлэн, Яруунын ...малшадай депутадуудай ...аймсоведэй гүйсэдком кол...хозуудта, совхозуудта һургуу...лиин наһа гүйсөөгүй хүүгэ...дые хүмүүжүүлдэг эмхи зур...гаануудые олошоруулхын ...тула, хүдэлмэриинь һайжа...руулхын тула хүдэлмэри ...ябуулһан байна. Энээн ту...хай «Яруунын аймагта мал...шадай хүүгэдые хүмүүжүүл...гын эмхи зургаануудаар хан...гамжын шанар болон тэдэнэй ...хүдэлмэриие һайжаруулха ...хэмжээнүүд тухай» гэһэн ...тогтоол соогоо Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэнэ.

1973—1975 онуудта ай...маг дотор багашуулые хүмүүжүүлдэг эмхи зургаануудай байшангууд яһала баригдаа. Жэшээнь, Нарһатын, Иисэнгын совхозуудта, «Победа» колхоздо хүүгэдэй саадуудай типовой байшангууд баригдаа. 1975 ондо «Коммунизм» колхоздо, «Сельхозтехникын» отделенидэ хүүгэдэй саад ашаглагдажа эхилхэ.

Аймаг дотор багашуулые хүмүүжүүлгын 17 эмхи зургаан хүдэлнэ. Тэдэнэр һургуулиин наһа гүйсөөдүй хүүгэдэй 26,9 процентые хүмүүжүүлнэ. Нэгэдэхи класста орогшодой 55,3 процентнь хүүгэдэй саадуудта, буряад һургуулиин бэлэдхэлэй классуудта хүмүүжүүлэгдэһэн байна. Малшадай 699 хүүгэдэй 223-иинь хүүгэдэй саадуудта хүмүүжүүлэгдэнэ. Һургуулиин наһа гүйсөөдүйшүүлые хүмүүжүүлдэг эмхи зургаануудта түхэреэн сүүдхын 4 бүлэг 113 багашуулые хүмүүжүүлнэ.

Хүүгэдэй саадуудай педколлективүүдэй зүгһөө хүмүүжүүлгын программа бэелүүлгэ һүүлэй үедэ һайжараа. Гэхэтэй хамта Яруунын аймагай һургуулиин наһа гүйсөөдүй хүүгэдые хүмүүжүүлгын эмхи зургаанууд малшадай үхибүүдые хабаадуулха талаар үшөөл хангалтагүйгөөр хүдэлнэ.

Хүүгэдэй саадуудай түхэреэн сүүдхын бүлэгүүдтэ багашуулаа үгэжэрхёод, һанаа амар хүдэлжэ ябаха дуратай малшад олон. Гэбэшье Нарһатын, Иисэнгын совхозуудта шэнээр нээгдэһэн саадуудта тиимэ бүлэгүүд бии болгогдоогүй. Хүүгэдэй саадууд юрэнхыдөө 9—10 час соо хүдэлмэрилнэ, тэрэнь малшадай эрилтэдэ зохихогүй байна. Тиимэһээ малшад хүүгэдэй саадта үхибүүдээ үгэжэ шадахагүй байна бшуу.

Багашуулые хүмүүжүүлдэг эмхи зургаанууд үсөөнөөр баригдана. 1973—1975 онуудта 675 хүүгэдэй хүмүүжүүлэгдэхээр 9 саад баригдаха байһан аад, 5-иинь баригдаа. Тэдэнь оройдоо 270 һууритай юм. Түлдуунай, Витимэй, «Улаан-Туяа» совхозуудта, «Дружба» колхоздо хүүгэдэй саадуудые барихаар болонхой.

Хүүгэдэй хүмүүжүүлгын эмхи зургаануудые барюулжа, аймагай малшадай хүүгэдые хамжуулха талаар аймсоведэй гүйсэдком үшөөл бага анхарал хандуулна.

Эдэ бүхы хэлэгдэһые хараадаа абан, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтоол баталан абахадаа, Яруунын аймсоведэй исполкомые уялгалаа гэбэл:

1) Колхозуудта, совхозуудта багашуулые хүмүүжүүлдэг эмхи зургаануудые саашадань олошоруулгые хангаха, залгалаа хэжэ гү, али ондоо байшангуудые һэльбэн тааруулжа, бии байһан саадуудай талмайе үргэдхэхэ. Жэжэхэн саадуудые барилһанай хэрэггүй, 90-һээ 140 хүрэтэр һууритайгаар барилга хэхэ гэжэ дурадхаха.

2) Хүмүүжүүлгын эмхи зургаанда хүүгэдэй тоо олон болгохо, тэрэнэй тула томо һуурин нютагуудта һаяын 2-3 жэлдэ саадуудые нээхэ, малшадай үхибүүдые хүмүүжүүлхын тула түхэреэн сүүдхын бүлэгүүдые, мүн 12—14 час соо хүдэлмэрилдэг бүлэгүүдые эмхидхэхэ.

3) Хүүгэдэй эдеэлхэ гуримые һайнаар сахиха, һайн шанартай эдеэ хоолой зүйлөөр таһалгаряагүй хангажа байха, ариг сэбэр байлгаха, медицинскэ туһаламжаар хангаха.

Мүн баһа багашуултай хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулгые саашадань һайжаруулха гэжэ Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерство, Яруунын аймгүйсэдком уялгалагдаа.

Тиихэдэ багашуулые хүмүүжүүлгын эмхи зургаануудые тусхай эрдэмтэй мэргэжэлтэдээр хангаха шухала.

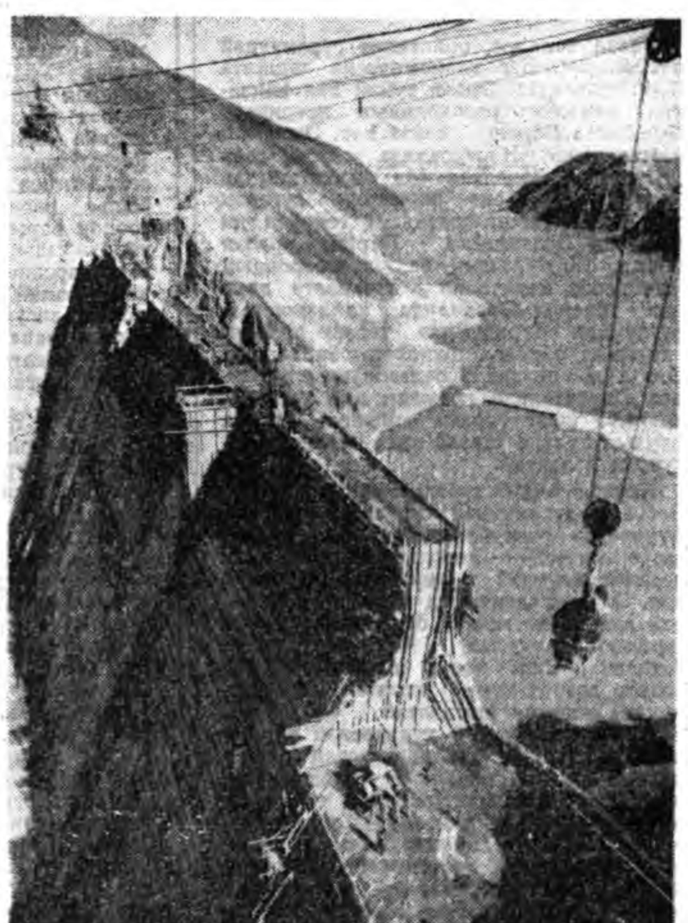

Буряадай барилгын управлениин ажалай түрүүшүүл КПСС-эй XXV съездые угтуулан ажалай шэнэ амжалтануудые туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: штукатур-шэрдэгшэдэй бригадир Ирина Васильевна Федорова (зүүн гарһаа), тэрэнэй туһалагша Евдокия Ильинична Резеванова.

И. МАТВЕЕВЭЙ фото.

МҮНӨӨДЭРЭЙ КИРГИЗИ: ФОТО-ЗУРАГ

...лас гэжэ айхабтар түр...расхалтай хадын горхо... гүнзэгы хабшал соо ба...жа байгаа Кировскэ ...й хаалтын барилгашад ...етр үндэртэ хүрэбэ. Энэ ...та бүтээд байхадаа, ...тан ба Казахстанай 135 ...ган гектар газарые уһал...гатай болохо байна. ... миллион кубометр уһа ...аха энэ хаалтын барил...алтатай ябажа байна. ... энэ оной сентябрь һара ...ашаглалгада үгтэхөөр ха...гдана. Хаалта баригша... коллективэй амжалтын ...р энэ гараар бүтээгдэ... далайн уһые хараалагда... болзорһоонь жэлээр ... ашаглаха арга олдоо. Мүнөө тус далайн уһан ...вскэ районой «Манас» ...ргизстанай 40 жэлэй ...лэтэ совхозуудай та...лгые уһалжа байдаг

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кировскэ ...й хаалта харуулагдана.

...ссык-Кульска областиин ...» гэжэ совхоздо ка...дулын сэсэгүүдые суг... ...та эхилбэ. Энэ ажахы ...ан байгуулагдабашье, эм ...р хэрэглэгдэдэг урга...уудые пилээд ехэ тал...дээрэ таридаг байна. ...совхоздо Пржевальск ...до эмхидхэгдэһэн эмтэ ...малнуудай Бүхэсоюзна ...тудай зональна туршал... станци ехэхэн туһалам...үргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой ...хүдэлмэрилэгшэ З. Молдо... календулын сэсэг түү...

ТАСС-ай фотохронико.

1. Һуралсалай шэнэ жэлдэ

ЗАГАСТАЙН ДУНДА ҺУРГУУЛИДА

Һуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүд ерээ. Һайндэрэйхеэр хубсалһан согтой, залитай эдиршүүлэй эртэ үглөөнһөө хойшо олошоржо, һургуулинууд тээшээ бүлэг бүлэгөөрөө һубарилдахыень харахада, хүнэй сэдьхэл хүдэлхөөр. Бидэнэр республикынгаа эгээл хуушанай, томохон һургуулинуудай нэгэн болохо — Загастайн дунда һургуулида ерэжэ, ажал хэрэгээрнь һонирхоһон байнабди.

Энэ һургуулида һуралсалай шэнэ программануудые удаа дараалан нэбтэрүүлһэнэй ашаар һурагшадай эрдэм мэдэсэ жэлһээ жэлдэ эли бодо дээшэлжэ байна. Жэшээнь, тус һургуулиин һурагшадай успеваемость үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ 99 процент болоһон, һурагшадай эрдэм мэдэсэ бүри гүнзэгы боложо, үхибүүдэй 29 процентнь «таба», «дүрбэ» гэһэн сэгнэлтэ дээрэ һураа. Һургуули дүүргэгшэдэй 28 процентнь дээдэ һургуулинуудта орожо шадаа. Дээдэ һургуулинуудта орохо конкурсын шанга эрилтэтэй байһаниие хараадаа абабал, энэ муу бэшэ дүн болоно бшуу. Һургуулиин 54 багшанарай дүшэн долоониинь 100 процент успеваемостьтайгаар үнгэрэгшэ һуралсалай жэлые түгэсхэһэн юм. Буряадай АССР-эй габьяата багшанар Доржи Рабданович Очиров, Лидия Дмитриевна Зубкова, арадай гэгээрэлэй отличник Зинаида Дабаевна Дабаева, багшанар Клара Гэндэновна Бадмаева, Маргарита Васильевна Бадмаева, физикын залуу багша Нина Михайловна Коломина, эхин һургуулиин багша Людмила Павловна Серебренникова болон бусад эрхим һайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Тэдэнэр богони болзор соо һуралсалай шэнэ программануудые һайнаар бэелүүлжэ шадаа.

Манай һургуулинууд нэгэ доро хоёр шухала хэрэг шиидхэхэ арга боломжотой. Тэрэнь юуб гэхэдэ, үхибүүдэй анханай арга шадабариие улам батадхаһ, эрдэм шудалха дура зоригыень зохидоор хүмүүжүүлхэ онол арга болоно. Бага балшар наһанһаа бэлиг шадабаритай байһан үхибүүдэй ухаан бодолые баяжуулха, тэдээндэ шадаал һаа, гүнзэгы эрдэм олгуулха, һургуули дүүргэһэнэйнгээ удаа өөһэдынгөө саашанхи зорилгые бэелүүлжэ, эрдэм мэдэсээ улам дээшэлүүлжэ, Эхэ орондоо аша туһатай эрдэм бэлигтэй хүнүүд болохоор хүмүүжүүлхэ гээшэ манай гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

2. Түрэлхидтэй хүдэлмэри ябуулагдана

Загастайн дунда һургуулиин багшанар үхибүүдэй түрэлхидтэй нягта харилсаа холбоо байгуулха талаар һуралсалай жэлэй түрүүшын үдэрһөө гүнзэгы удхатай ажал ябуулна. Мүнөө түрэлхидэй арба гаран суглаан үнгэрэгдэжэ, һуралсал-хүмүүжүүлгын асуудалнууд үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ. Зарим багшанар һурагшадайнгаа гэрээр ябажа байра байдалтайнь танилсана, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Энээнэй хажуугаар багшанар арад зоной дунда хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар лекцинүүдые үнгэргэдэгынь бүришье һайшаалтай. Тэдэнэр багашуулые ажалай, дайшалхы ба революционно ёһо заншалай жэшээнүүд дээрэ хүмүүжүүлхые оролдоно.

— Манай Тохой тосхондо ажал хүдэлмэреэрээ алдартай малшад, механизаторнууд, бусад мэргэжэлтэд олон юм. Тэдэнэр һургуулидамнай ерэжэ, хөөрэлдөө үнгэргэдэг. Маанадта һайн һайхан һургаал заабари үгэжэ байдаг заншалтай. Энэ жэлдэ тогтонижоһон ёһо заншалта уулзалгануудаа бүри үргэдхэжэ, гүнзэгы удхатай болгохо һанаатайбди. — гэжэ 5-дахи классай хүтэлбэрилэгшэ Клара Гэндэновна Бадмаева хөөрэнэ.

Үхибүүдэй сүлөөтэй сагые ашатай туһатайгаар үнгэргэхын тулада багшанар барандаа оролдожо, классһаа, һургуулиһаа гадуур ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Жэшээнь, тус һургуулида амаралтын үдэрэй клуб нээгдэнхэй, предметнэ болон хореографиин, хоорой, спортивна секцинүүд хүдэлжэ эхилээ. Түрэл колхоздоо али болохоор туһалха, түмэрэй хаядаһа суглуулха, соёл-гэгээрэлэй ажал удха түгэлдэрөөр ябуулха талаар классуудай дунда социалис мүрысөөн дэлгэрһэн юм. Мүрысөөндэ шалгарһан 30 үхибүүд путевкоор шагнагдажа, үнгэрэгшэ зун Ленинград хото ошохо золтой байгаа.

Загастайн дунда һургуулида 885 һурагшад һурадаг. Тэдэнэр зунайнгаа амаралтын үедэ түрэл колхоздоо айхабтар ехэ туһа хүргэдэг.

Үнгэрэгшэ зун һурагшадай үйлэдбэриин бригадын гэшүүд (хүтэлбэрилэгшэнь багша Бимба Батуевич Пурбуев) дүн хамта 16 мянган хониной нооһо хайшалһан, 210 тонно наг шэбхэ гаргаһан, 6 мянган центнер үбһэ тэжээл бэлдэһэн юм. Багшанар Петр Ильич Пежемский, Клим Гаврилович Кокорин гэгшэдэй хүтэлбэри доро һурагшадай үйлэдбэриин бригада һургуулиингаа хуушан корпусые газаа, досоогүй һэльбэн заһаа, 300 метр харша баряа. Мүнөө үедэ сүлөөтэй сагтаа колхозойнгоо хартаабхэ малталсажа, магтаал һайшаалда хүртэнэ.

3. Эдир натуралистнууд

Эдир натуралистнуудай ажахые августын эхеэр хараа һэм. Алтан шаргал үнгөөр хүбөөлэгдэһэн зүргэ харгы һургуулиин дэргэдэхи участогай гүн руу холо хүрэтэр зурына. Элдэб зүйлэй үрэ жэмэсэй, огородой эдеэнэй, тэжээлэй, залаата ургамалнуудай туршалга хэгдэжэ байгаа бэлэй.

— Үхибүүдэй олонхинь ажалаараа ехэ һонирхоно, журамтай, абьяастай хүдэлнэ, — гэжэ тус һургуулиин биолог Маргарита Галдановна Аюрова хөөрэнэ. — Гансашье нажар зунай урин дулаанда бэшэ, харин үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэшье үхибүүд хэхэ ажалаа олоод лэ байдаг. Жэшээнь, юннадууд үбэлэй үедэ классуудаа, һургуулияа ногоорuулха арга олоһон байна. Хабарай хүйтэндэшье бүхы рассадаяа хайрсагханууд соо ургуулаа бэлэй. Помидор, капуста гэхэ мэтын ургамалнуудые парнигта тариһан юм.

Үнгэрэгшэ хабар загастайнхид байгаалиин эдир нүхэдэй Сэлэнгын аймагай следто хабаадажа, хүдөөгэй һургуулинуудай дунда нэгэдэхи һуури эзэлһэн. Энэ шухала хэрэгтэ биологиин багшанар Маргарита Галдановна Аюрова, Галина Дондуковна Дамбаева гэгшэдэй аша габьяа ехэ юм.

Загастайн дунда һургуулиин һуралсалай-материальна бааза жэлһээ жэлдэ үргэдхэгдэнэ, һайжарна.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.
Сэлэнгын аймаг.

РАССКАЗ

Ким ВАНДАНОВ

ГАНСААРДАҺАН ХУҺАН

Басаганайнгаа хойноһоо шэртэн, ухаандаа элдэб юумэ оруулжа һууһан Бадма бүглыжэ уйтаршоод байһан хоолойгоо заһан байжа ооголно:

— Соёлмаа, ерэ даа наашаа. Баарһамни, халуун наранда тархияа шаруулан гүйжэл ябаха. Ерэжэ унда уу даа!

— Баабай, ойн захада иимэ сэсэгүүд угаа олон, — гэжэ басаган хэлээд, эсэгээ хүзүүдэн, үбэр дээрэнь һуужа, наранай элшэ шэнги шара залаатай бадма сэсэг эсэгэдээ һарбайн һайрхана.

Харахан нидхэтэй, ута һорьмоһотой мойһон хара нюдэннинь эхыень эрхэ бэшэ һануулна. Бадмын нюдэн манатан бүрыжэ, элдэб юумэн һанагдана.

* * *

«Тэрүү тэндэ ойн хажууда гансаарханаа ургаһан сагаахан хуһанай хажууда эгээл түрүүн Сэсэгтээ уулзаа һэмди. Тэрээхэн лэ хуһанайнгаа хажууда Сэсэгни мүнхэдөө нойрсон байнаш даа», гэжэ һанан шэбшэн, холые бодигоосгүй нюдөөр шэртэн һууха зуураа, баглаа сэсэгүүдые шэмэжэ, үбэр дээрэнь һууһан басагаяа инаглан харана. Соёлмаагайнь ута хара үһэн задаранхай, одоо эжын үһэндэ тон адлирхуу. Соёлмаа юу мэдэхэб?

Гурбан жэлэй саана сэрэгэй албанһаа үбһэнэй үедэ нютагаа бусажа ябахадаа, түрэһэн нютагтань автобусой дүтэлхэ бүри зүрхэниинь түжэгэнэн, түрэһэн эхэ тухайгаа эгээл түрүүн сэдьхээ һэн. Эхэнь гэрэйнгээ хойно гаранхай, автобус һарабшалан хаража байгаа. Үетэн нүхэдынь, суг һураһан хүбүүд, басагадынь хаана, ямар ажалда хүдэлнэб?..

Хүбүүнэйнгээ ерэһэн урманда эхэнь түрэлхидынь сайлалга хээ һэн.

Тиихэдэ Сэсэг байлсаагүй. Олон нүхэдтэйгөө, түрэлхидтээ уулзажа, баясаашье һаа, зунай халуунда ажалгүй ябахань аягүй шэнги байгаа. Уданшьегүй үбһэндэ ябалсадаг болобо.

Түрүүшын үдэрэй үглөөгүүр барбагар хара үүлэд зүүнһээ зөөжэ байгаа. Үхэр хараасгайнууд моринойнь үбсүүе мүргэхэһөө наашa элин халижа, батаганаа шүүрээд лэ гарана. Бороогой урда ниилдэдэг гүбэ. Одоо эсэхые мэдэхэгүй шубуухайнууд шуу. Үбһэшэдэй байра хүрэхөө ябатарнь бороо орожо эхилбэ. Зүб даа. Энээниие Бадма һайн тухайлжа ябаа. Үбһэшэдшье отогтоо суглараба. Ном уншахань ном уншана, домино, шатар нааданад. Үльгэр, таабаришье хэлсээн болобо. Залуушуул хүхюутэй байгаа һэн. Сэрэгэй албан тухай, мүн дэлхэй дээрэ боложо байһан һонинуудые шадал зэргээрээ хөөрэжэ байхадаа, тэндэл Сэсэгые харажархиба.

— Сэсэг?! Сэсэг?! Минии газар хэды соото болооб? Үбһэндэ ябажа, үри ноохойдоо диилдээд ошохомнай гээбы. Энэ бороо орохо сагтаа орохо бэшэ, үбһэнэй тэн болгоод, адхахадаа яана гээшэб, — гэжэ үбһэшэдэй дуугаралдахада, Бадма нэгэ хүбүүнһээ һэмээхэн иигэжэ һураба:

— Энэ хэнэй басаган бэлэй?..

— Хэниие һуранаш даа? Аа, энэ Сэсэг гү? Танинагүй гээшэ гүш? Норпол баабайнда ехэ болоһон үншэн басаган ха юм. Мартаа байнаш, ши бидэ хоёрой эмнигэй ама угзагад гэтэр татадаг болоод ябахада, энэшни стол доогуур нюсэгэн юумэ мүлхижэ ябаһан байхал. Харин мүнөө арбадахиие дүүргээд, колхоздоо хүдэлжэ байна. Малай гүүртын тоо бүридхэгшэ гээшэ. Шангахан басаган гэлсэдэг. Танилсуулхамни гү? — гэжэ анханһаа түргэн дуугардаг Гарма дэржэгэнэбэ.

Энэ үедэ Сэсэгые харахадань, ута хара гэзэгэеэ мүрэ дээгүүрээ хойшонь хаяад, хүн бүхэнэй хэһэн ажалайнь дүн гаргана. Тиигэхэ зуураа ялас гэһэн харахан нюдэеэ Бадма тээшэ залаадхиба. Хүбүүнэй сэдьхэл нэгэл жэгтэйгээр орьёлжо, һанаа амархан һуужа шадабагүй. Сэрэгэй албан тухай хөөрэхөөшье болёод, Сэсэгые үлэ мэдэг шэртэнэ.

Үглөөдэрынь Сэсэгые бүри дүтэһөө хараа. Ямар дулаахан үдэр байгаа гээшэ һэм. Бороогой һүүлдэ наран элшэ туяагаа газар руугаа эльгээжэ, нойтон газарые жэгнэн дулаасуулхые хүсэнэл. Амилхадашье аятай зохид гээшэнь. Гар хажуураар энэл ойн заха, мүн гансаардаһан хуһан хоёрой хоорондохи дүшэн алха утатай газар сабшажа ябатарнь, Сэсэг газарһаа мүндэлһэн шэнги гэнтэ хажуудань ерэжэ:

— Энэ гансахан хуһантайеынь сабшажа бү орхёоройгты. Үншэхэн лэ хуһахан гээшэ. Харыт даа, тойроод хасуури нарһад, һөөг бургааһад, теэд энэ хуһахан эдэнэй хажууда талын дунда ургаа. Нүхэдһөө гээгдээд, хүсэхэеэ ябаһан шэнгил. Халуун наранһаашье бэеэ халхалха гэхэдэнь, һүүдэр байхагүй, хүйтэн һалхиншье нэбтэ үлеэхэ. Харин би энэ хуһанай һүүдэртэ ном уншажа, уйдхарта дуунайнь хүгжэм шагнан байдагби. Гамнаарайт, — гэжэ хэлээд, гэдэргээшье харангүй саашаа ябашаба.

Гар хажуураа түшэнхэй, үбһөө сабшахаяашье мартан, хойноһоонь хараад байшаба. Хара гүрэмэл үһэниинь зэм мүрэ уруунь гулгажа, һөөл зохидоор харагдана. Нарин сэхэ хүлнүүд. Юунһээ болоо һэм даа. Үнгэрэгшэ һүни эгээл иимээр Сэсэгые зүүдэндээ хараһанаа һанаба.

Хэды хоног үнгэрбэ. Бадма хажууураа хурсадажа байхадаа, Сэсэгые хаража, алхаараа хургаа сохин алдаба. Сэсэг тээ саагуур хүнүүдэй газар хэмжэн ябана. Хүбүүе дуудаһандал энеэбхилхэ юм. Тиихэдэнь Бадма хургаяа үүрэжэ, шуһанай гарашахада, өөрөөшье мэдэнгүй, Сэсэгые оогложорхибо. Сэсэг жаахан медицинскэ аптечкэ сооһоо йод, хүбэн, бинт гаргаад, дулаахан уян гарнуудаараа хургыень боожо уяба.

«Сэсэгни! Ямар ехэ жаргал һэм даа. Хагсуу хүйтэнһөө хамгаалан байха зөөлэхэн энэрхы сэдьхэлтэй! Ута замдам ёһотой тулга болохо нүхэртэй уулзаа гээшэ һаа, ехэхэн лэ жаргал һэн даа»...

Теэд мүнөө Сэсэгэй нойрсон байһан газарта ерэжэ, бүхы уйдхар гашуудалаа бултыень хөөрэхэ гэһэндэл бүтүүршэнхэй, шэмээгүй һууна. Бадма хүнэйл түрэһэн үри ха юм. Нүхэрэйнгөө һүүлшын жэлнүүдые һанахадань, эгээл үсэгэлдэр болоһондол үзэгдөөд, дүрбэн жэлэй хугасаа соо эдэгэжэ байгаа зүрхэниинь мүнөө дэлбэржэ һалахаар болоходол гэнэ. Харин үбдэг дээрэнь амгалан унгажа байгаа басагаяа, Соёлмаагаа харахадаа баясана, энэ дэлхэйн һайханиие мэдэрһэндэл болоно.

Эдир залуу наһанайнь һүүлшын хабар. Эгээл иимэ дулаахан үдэрнүүд байгшаһэн. Хээрэ талада элдэб янзын сэсэгүүд бэеэ нара руу һунаан, бусаһан хабартаа баясан байгаа.

Эхэнь муудаад байхадаа, хүбүүндээ иигэжэ хэлээ:

— Хүбүүмни, ямар һайхан нүхэртэйбши даа?! Ямараар намайешни үргэһыень, ажал дээрээ тухашаржа ябадаг аад, мэдэншьегүй байжа болохош. Иимэ һайхан бэри үсөөхэн лэ эхэдэ тудадаг юм. Иигээд үхибүүтэй болохотнай. Хүбүүмни?! Залуу хүбүүдые харана хаямши. Эндүү, тэншүүгээр аашалалдана. Сэсэгһээ ондоо хүнние олохом гэжэ зобохо болоо һаа, урда наһанайшни ехэхэн лэ нүгэл гээшэ.

Хүнэй ажабайдалда элдэбын юумэн болодог. Муу юумэнэй тохёолдохо үеэр хэн нэгэнэй үнэн зүрхэнһөө туһаламжа үзүүлээ һаа, тэрэ ядаһан хүн ухэн үхэтэрөө һанаха, харюугай һайниешье хүргэхэ гэжэ оролдохонь лабтай. Элеэ шубуун огторгойн гүн соо гансааран элин ниидэхэдээ, ори гансаараа, олон мянгаад шубуудта орхюулһан шэнги харагдадаг. Эхэ, эсэгэ, инаг нүхэр, үри бэе гээшэ ямар онъһото утаһан бэ? Хүнэй ажамидаралай бүхы наһанай холын аян иимэ гү? Огторгойн мүшэдтэл олон үдэрнүүд даллан байха. Үдэр бүхэндэ урагшаал дабшанабди. Үдэр бүхэндэ баяр, зоболон тэнсүүлжэ үзэн, аян замда холые шэртэн ябахаш. Хэн нэгэнэй энэ дэлхэйһээ хахасан мордоо һаа, тэнгэриин нэгэ мүшэн заатагүй унаха юм гэжэ урданай үбгэд, хүгшэд хэлсэгшэ Бадмын инаг хайрата нүхэрэй нүгшэһэн үдэшэ мүшэхэн унаа ха гү?

Таагаад, таамаглаад яахамнайб. Ажалай бурма халуун юрьеэн соо һалиржа ябаһаар, зол жаргалай согтой хурса мүшэхэниие обёоржошье үрдеэгүй байжа болоо. Үглөөдэр, нүгөөдэр гэһээр байтарнай, сог мүшэхэмнай далда оронхой, хүсэгдэхэгүйгөөр миһэржэ байдаг шуу. Одоол тиихэдэ наһанайнгаа бусалтагүйгөөр ошоһые мэдэржэ, саг болзортоо тэрэ мүшэхэнөө дүлэтүүлжэ шадаагүйдөө халагладаг нэгэл муутайбди. Теэд Бадмын сэсэг унтараагүй, хэзээдэшье унтархагүй. Сэсэгмагайнь бэлэглэһэн Соёлмаа талын сэсэгүүд соогуур тангаршаан гүйжэ, ажамидаралай мүнхэ зулатайе гэршэлнэ бшуу!

Эрүүл энхын булан

ЭЛЬГЭНЭЙ ҮБШЭН

...жэлдэ манай республи...дэ хэдэн аймагуудта, ..., Яруунын, Хяагтын, ...бусадшье аймагуудта ...й халдабарита үбшэн ...нит) нилээд үргэдэһэн ... Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ ...доо байгша оной долоо ...турышада эльгэнэй үб... ...үбдэгшэдэй тоо хоёр, ...дахин олошороо.

...үбшэнгэй эртэ урда ...дамжан манда ерэһэ... ...элитэ. Дурсагдаһан ...гэй халдабаритай бай... ...тухай ородой агууехэ ...тэн С. П. Боткин 1883 ...ха түрүүн заһан юм. ...гэһэнһээ хойшо энэ үб... ...«боткиной үбшэн» гэжэ ...дахэһээ гадна, юрын ...дунда эльгэнэй үбшэн ...нэрлэгдээ.

...ллжэ эхилһэн хүн ...(10 хоногой туршада) түү... ...эр эдеэ хоолдо дурагүй ..., гар хүлынь үбдэжэ, ...даг. Түрүүшын үедэ ...барууп хажууда ха... ...доронь ехээр үбшэл... ...аа үбшэндэ дайрагда... ...үн 2—4 неделиин туршада үбдэдэг байна. Үбшэндэ дайрагдагшад ехэнхи ушарта бараг болодог. Гэбэшье, гурим сахингүй ябаа һаа, үбшэнгынь һүжэржэ, удаан саг соо, хэдэн жэлэй туршада үргэлжэлдэг.

Үбшэндэ дайрагдагшад саг соогоо, удааруулангүй больницада орожо аргалуулха зэргэтэй. Үбшэнтэндэ түбхын түрүүндэ гамма-глобулин үгтэдэг юм.

Хүн зоной иимэ үбшэндэ олоороо дайрагдахагүйн тула дезинфекци хэхэ шухала. Илангаяа үхибүүдэй олоороо байдаг газарнуудта, саадууд болон һургуулинуудта, эдеэ хоолой предприятинуудта, хүн зониие уһаар хангадаг газарнуудта дезинфекци саг соонь хэхэдэ һайн. Дезинфекци хэхэдээ гурбан процентын хлорно препарат нэгэ часай турша соо хэрэглэхэ шухала. Столовонуудтахи амһартануудые 3 процентын хлорамин соо часай турша соо байлгаха зэргэтэй. Иимэ раствор бэлдэхэдээ, 3 процентын хлораминиие 30—40 градус халуун уһан соо (10 литр) хэхэ шухала.

Үбшэнтэнэй байһан байрые үдэртөө нэгэ-хоёр дахин мылэ, содотой халуун уһаар аршахада һайн. Гэр байра соохиие сэбэрлэдэг швабра, щетко, ведро гэхэ мэтые мүн лэ 15 минутын турша соо бусалгаха гү, үгышье һаа, 3 процентын хлороминтой уһаар аршаха шухала.

Үбшэнтэнэй хэрэглэдэг унтари, хэбтэри, нааданхайнуудые 80—90 градус халуун уһан соо хэгдэһэн раствороор арюудхахада һайн.

Үбшэнтэнэй байһан гэр байрануудта, хүн зоной олоороо ажаһуудаг тосхонуудта арюудхалгын хэмжээ-ябуулгануудые һайнаар үнгэргэхэ шухала. Илангаяа хүнүүдэй олоороо сугларлдаг газарнуудта: ясли-садуудта, һургуулинуудта арюудхалгын хүдэлмэри наринаар, саг үргэлжэ хэхэ шухала.

Гэхэ зуура, хэдэ хэдэн аймагуудта тогтоогдоһон энэ гурим наринаар сахигдадаггүй байна. Байгша оной август һарада Ахын, Яруунын аймагуудта шалгалта үнгэргэгдэжэ, хүн зоной дээрэ дурсагдаһан үбшэнгөөр, мүн гэдэһэнэй үбшэнгөөр олоор үбшэлһэниинь элирүүлэгдээ. Жэшээнь, Ахын аймагта ариг сэбэр сахигданагүй гэжэ элирүүлэгдээ. Орлик тосхоной столово, магазинуудта ехэ муухай, шорой шохой аймпотребсоюзай складуудта дүүрэн байгаа. Эндэхи аймпотребсоюз олон зоной байдаг газарнуудые дезинфекци хэхэ хэрэгсэлнүүдээр хангажа шадаагүй. Батаганаа болон тархаануудтай тэмсэхэ хэрэгсэлнүүд наймаанда гаргагдаагүй. Коммунальна ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд нинтын газарнуудые арюудхаха асуудалда оройдоошье һаналаа табидаггүй байна. Орлик тосхонойхид элдэб бог шоройгоо Аха мүрэнэй эрьедэ абаашажа хаядаг байна. Тэндэ сутларһан бог шорой хабар уһанай хайлахада, мүн зундаа бороогой ехээр ороходо гол руу урдажа, тэндэхи сэбэр уһа бузарладаг байна. Уһа зубшан ажаһуудаг хүн зон бузарлагдаһан тэрэ уһа хэрэглэхэ баатай болодог.

Яруунын аймагай түб тосхон Сосново-Озерскдо мүн лэ иимэрхүү байдалтай. Коммунальна предприятиин директор С. И. Уваров ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой тусхай шиидхэбэриие бодото дээрэнь дүүргэнэгүй. Энээнһээ боложо аймагай түб тосхоной магазинууд болон столово, автобусно станци саг соогоо сэбэрлэгдэдэггүй, шорой шохойдо дарагдашанхай. Нинтын байранууд: гостиница, столово саг соогоо арюудхагдадаггүй байһаар.

Хүн зониие энэ аюултай үбшэнһөө хамгаалхын тула арюудхалгын хүдэлмэри саг соонь хэхэ шухала.

В. ТАХАЕВ,
республикын санэпидстанциин таһагые даагша.

Сэлэнгын аймагай Юрөөгэй дунда һургуули аймаг соогоо томо һургуулинуудай нэгэн. Эндэ 800 һурагшад һурана. Тус һургуулида 20 гаран жэлдэ эхин классуудта заажа ябаһан Софья Дагбаевна Чултумова һурагшадай дунда хүндэтэй юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнинэй багша С. Д. Чултумова 3-дахи «Б» класста.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

НЮТАГ НЮТАГАЙ hонин

УЛААН-ҮДЭ

Буркоопсоюзай бэлэдхэлэй газарта ажалладаг хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудые болон түүхэй эд бэлэдхэхэ талаар абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Жэшээлхэдэ, байгша ондо 74 мянга 163 центнер ноохон бэлэдхэгдээ гэхэ гү, али түсэбтэ даабариһаа гадуур 3.163 центнер ноохон бэлэдхэгдэһэн байна. Гансахан Бэшүүрэй райпотребсоюзай бэлэдхэгшэд ноохонойнгоо даабарииe 512 центнерээр үлүүлэн дүүргэээ. Тиихэдэ Хоринн райпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд 49 центнерээр, Яруунын кооператорнууд 344 центнер ехэ ноохо бэлэдхэбэ. Загарайн, Мухар-Шэбэрэй, Хурамхаанай, Сэлэнгын райпотребсоюзуудай хүдэлмэрилэгшэд жэлэйнгээ түсэб дүүргээ.

Юһэдэхи табан жэлэй ноохо бэлэдхэхэ түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэбэ. Дүрбэн жэл найма һарын туршада, сентябриин 1-нэй байдалаар, 34.009 тонно «сагаан алтан» бэлэдхэгдээ гэхэ гү, али даабариһаа гадуур 150 тонно ноохон суглуулагдаа. КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоhон хүдэлмэрилэгшэд дээшэлүүлэгдэһэн уялга абажа, жэлэй дүүрэтэр үшөө 150 тонно бэлэдхэхэ гэжэ шиидэбэ.

Д. КОЛМАКОВ.

МУХАР-ШЭБЭР

Мухар-Шэбэрэй аймагай пионерэй түбэй байшанда энэ һуралсалай жэлдэ шэнэ кружогууд олоор нээгдэбэ. Хамтадаа 12 кружок хүдэлхэ юм. 500-гаад эдиршүүл эдэ кружогуудта хабаадалсаха аргатай болоо. Тиин А. А. Жамсарановагай хүтэлбэри доро арадуудай хани барисаанай клуб, багша И. Д. Олейниковэй эмхидхэһэн кукольна театр шэнэ сезоноо эхилбэ.

Эдир зурагшадай, духовой оркестрэй кружогууд энэ жэлдэ түрүүшынхеэ нээгдээ. Л. В. Кушнарев, аймагай соёлой байшангай методист В. А. Максимов гэгшэд эдэ кружогуудые хүтэлбэрилнэ. Мүн Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулиин багша И. И. Павленкын хүтэлбэрилдэг радио-техническэ кружок хүдэлжэ эхилхэнь.

В. ШИРДАРМАЕВ.

СПОРТ

«СИБИРЬ» КОМАНДА АМЖАЛТАТАЙ ЯБАНА

Новосибирскын «Сибирь» гэжэ хоккеистнүүдэй команда энэл сезондо дээдэ лигэдэ һөөргөө бусаа һэн. Тиигэбэшье һаа, түрүүшынгээ наадануудые амжалтатай үнгэргэжэ байна. Нёдондоной чемпион ЦСКА командые илажа, бага бэшэ шууяа татаа. Үнгэрһэн амаралтын үдэр новосибирскынхид гэртээ наадахадаа, ниислэл хотын нүгөө суутай команда «Спартагые» 6:5 гэһэн тоотойгоор шүүбэ. Түрүүшэгээр спартагайхид эмхи гуримтайгаар добтолжо, гурбан шайба удаа дараагаар сохижо оруулаа, тиигээд, сэхыень хэлэхэдэ, һанаагаа амаршоо. Энээниинь хараадаа абаһан новосибирскынхид гансата эршэтэйгээр наадажа, мүн лэ хойно хойноһоонь Криволаповай хамгаалжа байһан ворота руу дүрбэн шайба оруулжархиба. Һүүлшын гурбадахи үе соо спартагайхид нэгэ шайба сохижо, наадаанииньшье тэнсүү байдалтай болоо һэн. Зүгөөр наадаанай дүүрүүтэй байтар «Сибирь» командада һаяхан наадажа эхилһэн залуу Коновалов зургаадахи шайба эршэтэйгээр сохижо оруулаад, командынгаа илалтые батадхаа.

«Химик» команда өөрынгөө талмай дээрэ 1:4 гэһэн тоотойгоор Москвагай «Динамода» шүүгдээ. Айлшаар ерэһэн ниислэлэйхид яаха аргагүй бүхы наадаа. Оройдоол ганса шайба Воскресенск хотынхид москвагаархинай хаалга ороод, дүрбүүлээ наадаха үедэ арай шамай гэжэ сохижо оруулаа.

Челябинск хотын «Трактор» команда ЦСКА-гай хоккеистнүүдэй шадамар бараха, эршэ ехэтэй добтолые зүрин тоотоожо шадагүй. Тиин 0:6 гэһэн тоотойгоор өөрынгөө талмай дээрэ шүүгдэжэ баатай болоо. Шайбануудые Петров, Цыганков, Викулов, Жлутнов, Кузькин гэгшэд сохижо оруулһан байна.

Ороной чемпионадта таблицые 6—6 очкотой ЦСКА ба Москвагай «Динамо» команданууд түрүүлнэ. Гурбадахи һуурида 5 очкотой «Спартак» гараа. Тиихэдэ «Крылья Советов», «Сибирь» командануүд 4—4 очкотой болонхой.

Долоодохиёо илаба

США-гай городуудаар айлшалжа ябаа СССР-эй волейболистнуудай суглуулагдамал команда Мэриленд штадай Колледж-парк хотодо США-гай национальна командые 3:0 гэһэн тоотойгоор шүүбэ. Энэ уулзалгые 7 мянга гаран зон һонирхон хараһан байна. Океанай саана наадажа ябаһан совет волейболистнууд оройдоол нэгэ парти алдаа гэжэ тэмдэглээ.

Тэмсэл буурана гүй

Миланда боложо байгаа уласхоорондын шатарай турнир дээрэ совет гроссмейстер Тигран Петросян дүрбэдэхи партидаа Югославиин шатаршан Л. Любоевичта шүүгдэ. Тиин эдэ хоёрой наадаанай тоо 2:2 болобо. Мүнөө гурбадахи һуурида хэнэйхинь эзэлхэнь мэдэгдэхээ болоо байна.

Харин гол призэй түлөө болоходо байгаа тэмсэлдэ дэлхэйн чемпион Анатолий Карпов түрүүлнэ. Тэрэ Венгриин шатаршан Л. Портиш гэгшые 2,5:1,2 тоотойгоор шүүжэ ябана. Дүрбэдахи партинь 26-дахи абаладаа тэнсэлээр дүүргэ. Сентябриин 15—16-най үдэрнүүдтэ энэ уласхоорондын турнирай һүүлшын хоёр наадан үнгэргэгдэхэ юм.

(ТАСС).

Уласхоорондын шэнжэлэл

ПОРТУГАЛИДА ТҮБЭГТЭЙ ХҮНДЭ ҮДЭРНҮҮД ТОХЁОЛДОБО

Үнгэрһэн долоон хоногой турша соо Португалиин революци гайтан шанга туршалга гараба. Орон дотороо байдал арга гүй өрөө хүндэ болоо. Иимэ эрхэ байдалда генерал Васку Гонсалвиш түрүүтэй саг зуурын табадахи правительство тушаалһаа бууха баатай болоһон юм. Хархис хүсэнүүдэй зүгһөө тохёолдожо магад аюул һүжэрэн дэлгэржэ, бүри аймшагтай байдал үүсээнэ.

Португалиин Компартиин болон зүүнэй үзэлтэй бусад эмхинүүдэй байра байдала хархис элэгдэйүдэ бүри олоор добтолдог байна. Тиихэдэ гурим сахиха үүргэтэй подразделенинүүдэй офицернүүд хэдэ хэдэн ушарта үнэн дээрээ һүйдхэл хэгшэдэй талада ороһон байна. Португалиин зэвсэгтэ хүсэнэй нэгэ хүсэн зоной Анголоһоо болон урданай бусад колониһоо нүүлгэһэн байна. Португалиин зүүнэй хүсэнүүдэй дашарамдуулан, орон дотороо байдал бүри шахардуу шанга болобо. Португалиин зээрхэнэ байhан үедэ колониалнууд арад зониие дарлажа, хэдэ ямбатай һүүхэн олон түмэн зүүнэй мүнөө энэ хүндэ ямбаһаа хаһагдаад байһаа ерэ сухалаа хүрэжэ, түймэй эхэ мүнгэ тулэгты гэһэн эрилтэ табина. Хархис элэгдэйүд контрреволюционно хорото аашаа бэелүүлхын тулада эдэ зоной дураа гуталгые хэрэглэжэ бэшүү.

Газаа талаһаа, капиталис гүрэнүүдэй зүгһөө хэгдэжэ экономическа хашалта бүри шангадаа. Энээн тухай ная һанаагаар зобонгёор республикын президент Ф. Кошта Гомеш хэлэжэ һэн. Энээнтэй хамта шэнэ Португалда эсэргүү сэхэ добтолгоо бэлэдхэл ехэ эдэбхитэйгээр хэгдэнэ. Эгээл энэ зорилгоор зүгаан зольбоһон агсан-президент генерал дэ Спинола Бразилида Парижа бүхы байна. Португалиин ба уласхоорондын финансова капиталай дэмжэлгэ доро энэ генерал Бразилида хулһанишадые суглуулан бүридүүлхэ талаар аргагүй ехэ ажал ябуулжа эрхилhэн байха юм. Эдэ хулһанишадай туһаламжаар тэрэ хадаа Португалиин гэрвидан дай үүдхэжэ, тиигэжэ хэсэгтэ өөрынгөө бусажа нуухын тулада таатай эрхэ нүхэсэл байгуулха һанаатай.

Һаяшаг элдэб түрэлэй сэрэгүүдэй ба Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй (ДВС), һүүлэрэнь республикын засаг түрын дээдэ органой — Революционно соведэй ассамблейнүүдэй заседаниинууд гараһан байна. Энэ заседаниинууд хадаа сэрэгэйхидэй дунда ехэ можо болоһон ябадалые гэршэлэн харуулаа. Ассамблейнүүдэй баталан абаһан зарим шиидхэбэринүүд бодото дээрэ түрүү үзэлтэй офицернүүдтэ эсэргүү шэглэлтэй байха юм. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые абархын тулада ревсоведэй бүридэлһөө Васку Гонсалвиш гаргаhан байгаа. Португалиин революциин түйлалтанүүдые аршалан хамгаалха, улам хүжөөхэ, ороноо социалис замаар урагшань дабшуулха зорилготойгоор хэгдэһэн олон түрүү үнэнхэнэй хэмжээнүүд энэ хүзэй нэрэтэй холбоотой юм.

Революциин түйлалтануудые хархис этэгээдүүдэй хорото добтолһоо аршалан хамгаалхын тулада эдэ үдэрнүүдтэ бүхы орон дотор ажалшадай хүдэлөөн улам үргэдэнэ. Энэ хүдэлөөн промышленна предприятинуудташье, мүн хүдөөн ажахын бүхы районуудташье дэлгэрэнхэй. Эдэ районуудтахи зон аграрна реформые хүсэд дүүрэхын бэлэдхэл ябадал түйлаһа.

Португалиин Компартиин генеральна секретарь А. Куньялай тэмдэглэһэнэй ёһоор, орон доторнь түбэгтэй хүндэ үдэрнүүд тохёолдоо, тиигэжэ бүхы революционно хүсэнүүдые нягтаар жагсааха, арад зоной ба социализмын зам дээрэ тэрэнэй түйлаха демократичес...

ВИНДХУКТА ГАРГАГДАҺАН МЭХЭ ГОХО

ерээдүйн аша туһада эдэ орёо асуудалнуудые эгээл улэмжэ һайнаар шиидхэхэ гэгшэ мүнөө амин шухала байна.

Намибиин гол город болохо Виндхукта энэ ороной ерээдүйн конституциин асуудалаар зарлаһан конференци үргэлжэлнэ. Энэ ороне мүнөө Урда Африкын Республикын расистнууд хуули бусаар эзэлжэ байна...

Виндхукта энэ уулзалгые эмхидхэһэн Урда Африкын засагархид тэрэнэй ... «эрид эрьелтын тухай», «энэ ороной улад зониие бэе бэетэй хайгай байдалтай болгохо» гэжэ Преторийн эрмэлзэжэ байһанай «эли тодо гэршэлгээ» гэһэшүүгээр тайлбарилдаг байна. Зүгөөр Африкын патриодууд энэ конференцие ондоогоор сэгнэдэг байна. Энэ эзэлэгдэһэн эсэргүү Намибиин арадай хүсэнүүдэй ... Баруун-Урда Африкын арадай эблэл (СВАПО) энэ конференцидэ өөрынгөө түлөөлэгшэдые ... һэн.

Преториин правительство ... тушаа ямаршье эрхэгүй гэжэ СВАПО-гой хэлэн мэдүүлгэ дотор ... дэглэгдэһэн. Үшөө 1966 ондо ООН-ой ... дань байһан Германиин энэ газар ... эрхэеэ хаһалжа, хуулин ... дадые Урда-Африкын Республика ... хаһаһан байна. Энэ асуудалые ... 1971 ондо уласхоорондын суүд ... Урда-Африкын Республика Намибиие ... эзэмдэлгээ дары болоулха ёһотой... бэшье расистнууд энэ орон дотор ... тооһон өөрынгөө нүлөөгэ тэрэ ... үлөөхэ гэһэн зүдэрмэ хүсэлэл ... гоһоо арсанагүй. Энэ орон дотор ... уранай ба полиметаллнуудай ... ехэ баялигууд бии юм. Расистнууд Намибиие таһалан хубааха, тэрэнэй ... дээрэ үгсаатанай үг унгаар ... даһан зургаан «африкан гурэн ...» ба нэгэ «сагаан шаралтанай ...» байгуулжа, тэдэнэй ... «федераци ... хидхэхэ һанаатай. Тиихэдэ ... райтанай гүрэндэ» Намибиин ... лиин гол баялигууд, портнуудай ... мышленна городууд ба томо ... түхеэрэлгэнүүдэй орохоор ... нүүдэй хоорондуур хилэ ... «Африкан гүрэнүүдэ» гэхэ гү, али ... шэлгүүшэ болоһон ... нэр хойто зүгтэ, өндөгөөр ... эгээл уражэлгүй газарта ... һэн. Тэдэнэй экономико тон ... ган дээрэһээ урдынхидаал ... Африкын Республикада дулдыдаг ... ха болоно.

Преториин зохилгошод энэ Виндхукта ... дай толгойлогшодоор энэ Виндхукта ... лоһон конференцидэ үгэ дуугүйгөөр ... ба хэдэн племенной вождонуудые табиха ... наатай. «Энэ уулзалгада тэдэнэй ... Дэлхэйн ушар үшөө дахин юу ... наб гэхэдэ, арад зонойнгоо аша ... урбаһан, расистнуудай урда ... алба хэдэг вождонууд ... сэрэ, баялигта хомхойроо бишүү», — ... СВАПО-гой мэдүүлгэ дотор ... хэлэгдэһэн.

Нэгэдэхи, бутарган һалгаагдаһан ... рэнэй хилэтэйгээр хүсэд бэе ... болохо гэһэн Намибиин эрхые дэб ... рхи эрхэ болгон Преториин ... рээ һаань, манай түлеэлэгшэд ... энэ столой саана һууха юм гэжэ ... намибиинхидай үнэнһөө СВАПО ... дүүлэе. Энээние бэелүүлэгүй ... СВАПО бүхы арад зоной дэмжэлгэ ... шэглэн, бодото эрхэ сүлеэнгөө ... тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ юм.

Ю. ПОПАТИН, С. КУЛИК.
(ТАСС).

хилын саанаһаа

НЬЮ-ЙОРК

СЭВ-эй ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ ДЭЛИСЭ ХЭМЖЭЭН

ТАСС

Промышленна хүгжэлтын талаар СЭВ-эй гэшүүн оронуудай бэелүүлдэг харилсаа холбооной дүршэл тухай Экономическа Харилсан Туһалалсаанай Соведэй секретариадай мэдээсэл Нью-Йорхдо болохо байгаа ООН-ой Генеральна Ассамблейн VII тусхай сесси дээрэ тараагдаба.

СЭВ-эй гэшүүн оронууд үйлэдбэридөө социалис арганууды хэрэглэжэ үндэһөөр, ажалаа социалис ёһоор хубааралан бүтээжэ, арга боломжонуудые бүри хүсэд дүүрэнээр ашиглан, экономикынгоо ургалтын эршые түргэтүүлэн тоотойгоор арга байха нэгэ мэдээсэл доторнь тэмдэглэгдээ. СЭВ-эй гэшүүн оронуудай промышленна үйлэдбэрилгэ һүүлэй 25 жэлэй турша соо 12 дахин нэмэжэ, мүнөө бүхы дэлхэйн промышленна үйлэдбэрилгын гурбанай нэгэ хубиһаа ехые эзэлнэ. Энэнь 1950 ондо 17.8 процент байһан юм.

СЭВ-эй гэшүүн оронууд арадайнгаа ажахын ашаг үрэ түгээхэ, хүгжэжэ байһан үнэншэ тодоор ажиллагаан харуулна. Энэнь национальна доходой ургалтаһаа түбхын түргэн элирхэ. СЭВ-эй гэшүүн оронууд национальна доходые 1950 оноһойтой жэшэбэл, 1974 ондо 6,2 дахин ехэ болоһон байна.

Хани холбооёо улам гүнзэгырүүлхэ, наринхуулан һайжаруулха, социалис интернационализмын гол гүримуудтай зохилдуулан, циалис ёһоной экономическа харилсаа холбоо хүгжөөхэ хүсэнэй үндэһөөр, гүрэнэй бүрин сүлөөтэ, бэеэ даахан байдалые, национальна ашаг түһые хүндэлһэнэй үндэһөөр, өөһэд өөһэдын дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамаархагүй гурим баримталхадаа, бүрин тэгшэ эрхэ, али али талын ашаг туһа хангаһанай, хани ёһоор харилсан туһаласаһанай үндэһөөр, СЭВ-эй гэшүүн оронуудай хоорондын харилсаан улам үргэлэн хүгжэнэ гэжэ СЭВ-эй секретариадай мэдээсэл дотор тэмдэглэгдээ.

СЭВ-эй гэшүүн оронууд промышленна хүгжэлтэ ба экономикодо сэшэлдэн туһа хүргэхэ зорилгоор арадайнгаа ажахын түсэбүүдые таарулгаар дүүргэлтэ болгон, дэлхэйн гэрэгэнын оронуудтай экономическа харилсаа холбоогоо улам үргэдхэхэ түлөөлөөн ба хүгжэнэ. Гансахан 1973 ондо СЭВ-эй гэшүүн оронууд хүгжэжэ байгаа 38 оронтой экономическа, техническэ харилсаа холбоон тухай 140 гаран хэлсээ батлһан байна. Гэхэтэй хамта, СЭВ-эй гэшүүн оронууд харилсаа холбоо тоотойһон хүгжөжэ байгаа оронуудай нийтэ тоо хоёр дахин шахуу нэмэнхэй.

Хүгжэжэ байгаа оронуудтай СЭВ-эй гэшүүн оронуудай харилсаа холбоо бэелүүлдэг хүгжэжэ байгаа оронууд тоо байха нэмэнэ.

Энэнь хүгжэжэ байгаа оронуудай национальна экономикын бэхижэлгэдэ, тэндэхи промышленна үйлэдбэрииин хүгжэлтэдэ туһа духэм болоно гэжэ СЭВ-эй секретариадай мэдээсэл дотор тэмдэглэгдээ.

ПАРИЖ

«ЮМАНИТЕ» ГАЗЕТЫН ҺАЙНДЭР

ТАСС

Франциин Коммунис партиин дайшалха орган — «Юманите» газетын һайндэр сентябриин 14-дэ Париж шадархи Курнев хотодо нээгдэ. Энэнь Францидахи эгээн суутай һайндэр, олониитын политическэ ехэ хэмжээ ябуулга болоно. Демократическа сүлөөгэй түлөө, зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй холбоо барисаае бэхижүүлхын, ажалаха эрхын түлөө, юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгэдэ, ажалгүйдэлгэдэ эсэргүү Франциин ажалшадай тэмсэлэй уряа доро мүнөө жэлэй һайндэр гараа. Аха дүү 50 гаран партинуудай, 37 демократическа эмхи ба национально-сүлөөгэй хүдэлөөнүүдэй делегацинууд һайндэртэ хабаадалсажа байна. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүнэй кандидат, КПСС-эй Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. Романов түрүүтэй КПСС-эй делегаци тэдэнэй дунда бии. Тэрэшэлэн СССР-эй летчик-космонавт О. Г. Макаров һайндэртэ хабаадалсахаяа ерээ.

Уласхоорондын городокто СССР-эй павильон дотор «Правда» газетын, АПН-эй, Интуристын, Аэрофлодой олон тоотой эмхидхэгдэнхэй. «Совет Сибирь» гэжэ выставкэ мүн лэ эндэ харуулагдана.

РИМ

АРСАЛДААНУУДАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

ТАСС

«Юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хоёр үдэрэй зүблөөн Венецидэ болоод, үнэнэй ямаршье үрэ дүнгүйгөөр нэгэ.

«Юрэнхы» министрнүүд уулзалгынгаа үедэ юрэнхы политическэ, уласхоорондын эгээн түбэгтэй асуудалнуудаар һанал бодолоо нэгэдэлтэ хэжэ, ООН-ой Генеральна Ассамблейн ойрын сесси дээрэ табигдаха зэргэтэй, Дүтын Зүүн зүгэй асуудалаар юрэнхы политическэ хэлсээнүүдэй хэлэлсэн арадашье ба ехэ арсалдаа үүсхэбэ. Дүтын Зүүн зүгэй байдал заһаруулха тухай Египет ба Израилиин хоорондын гүрэнүүд ба хүсэлэн гүүлдэ лэ батлаһан проект дээрэ ехэ дуулдасан хэлэлсэ, тодорхой гэбэ. Франциин ба Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй эрилтээр тэрэ документын тодорхой дурасхалнуудгүйгөөр, юрэнхы түхэлтэйгөөр найруулагдаһан байна. Юнидэ гэхэдэ, эдэ хоёр министр Франциин ба Англиин ондо хараа бодолнуудые найруулжа ООН-ой тусхай сессиин үедэ тэдэ эрхэеэ нээхэ юм гэжэ мэдүүлбэ.

Кипрэй асуудалые зүбшэн хэлэлсэлгын үедэ «Юрэнхы дэлгүүрэй» ба араб оронуудай хоорондын хөөрэлдөөн үргэлжэлүүлхын үедэ мүн лэ арсалдаанууд гараа.

ЛИССАБОН

ПОРТУГАЛИИН ПРЕМЬЕР-МИНИСТР ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

ТАСС

Португалиин саг зуурын зургаадахи шэнэ правительствын политическэ программа тухай хэлсээн коммунис, социалис ба арадай-демократическа партинуудай хоорондо түйлагдаа, — гэжэ Португалиин премьер-министр адмирал Пиньейру ди Азиведу радиогоор ба телевиденеэр политическэ, экономическа ба социальна удха шэнжэтэй үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

Ерээдүйн правительство тодорхой асуудалнуудые шиидхэхын тула шухала оролдолго хүсэлэлгэ гаргахаар һанаашална. Саг зуурын шэнэ правительствые мүнөө политическэ гол партинууд, Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй дэмжэхэ болоод байхадань, политическа ажалтайгаар бэелүүлхэ арга боломжо тэрэнэдэ олгогдоно. Энэ ушар Португалиин революциин илаха тулада шухала. Португалиин арад зоной ба Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй холбоо барисаае бэхижүүлхэдэ мүн лэ туһалха байха гэжэ премьер-министр нэмэжэ тэмдэглээ.

Шэнэ правительство иимэ гол ёһоһүүдые: национальна бэеэ даахан байдал, социализм ба олон партиин хабадалгатай демократи хангаха, ажалшадай, бүхы арад зоной ашаг туһые хамгаалха, демократическа сүлөө хангаха, революциие, тэрэнэй түйлалтануудые хамгаалха, эб найрамдал, уласхоорондын харилсаа холбоо бэхижүүлхэ, колониинуудые болоулха үүлэнэй эзэмэлөө сэхэ шүүд үргэлжэлүүлхэ, ДВС-эй ба орон доторхи политическэ партинуудай хоорондын конституционно хэлсээе хүндэлхэ гол зорилготойгоор ажалаа хүтэлбэри болгохоор хараалжа байна.

Ерээдүйн правительство коалиционно бэшэ байха. Энэмнай хамтын хараа шэглэлые үндэһэ болгохо, хамтын программатай мэдээжэ политическэ хүсэнүүдэй хамтаран хүдэлмэрилхэ правительство болоно. Хамтын иимэ программын зүбшэн дэн абтаһанай ашаар гол бэрхэшээлнүүд зайсуулагдаха гэжэ тоолохоо болоо. Министрнүүдэй тушаалнуудые хубаалтатай холбоотой зарим тэдэ бэрхэшээлнүүдэй үйлэбшье, тон ондоо удха шэнжэтэй, яһала зайсуулагдамаар байна гэбэ.

Ерээ нэдэлиин эхээр Португалиин правительствын бүридэл соносхогдожо болохо гээд найдажа байһанаа Пиньейру ди Азиведу элирхэйлэн мэдүүлбэ.

«СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

Москва хотодо сентябриин 10-да үнгэргэгдэһэн «Спортлотогой» ба «Спортлото 2-ой» 34-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени гаргаба.

«Спортлото»: зургаан номер хэншье таагаагүй; табан номер таагшадта 4150 түхэригэй (61 карточка), дүрбэн номер таагшадта 83 түхэригэй (3836 карточка), гурбан номер таагшадта 3 түхэригэй (88.334) шүүрэйнүүд тудаа.

«Спортлото-2»: зургаан номер мүн лэ хэншье таагаагүй. Табан номер таагшадта 3.777 түхэригэй (27 карточка), дүрбэн номер таагшадта 68 түхэригэй (1833 карточка), гурбан номер таагшадта 3 түхэригэй (36.102 карточка) шүүбэрнүүд тудаа. Сентябриин 21-нэй октябриин 21 хүрэтэр шүүбэринүүд түлэгдэхэ байна.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Түгэсхэхы жэлдээ амжалтатай алхам хэе» гэһэн юрэнхы гаршаг доро бүлэг материал. ТАСС-аар абтаһан шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда: Социалис мүрысөөндэ зорюулагдаһан тематическа материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Ленинскэ национальна политикын гол үндэһэ ёһонууд». Степан Титоренкын статья. Ю. Шевяков. «Уласхоорондын байлигуудые шадамараар ашиглаха тухай». Уласхоорондын шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Амиды үлэһэндөө танда баясхалан хүргэнэбди». О. Серовагай очерк. «Уран зохёолой, медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй, геологуудай хубита». А. Андохиновой статья.

САГАЙ УЛАРИЛ

Байгалай урда эрьеэр, Ахын, Түнхэнэй, Захаамина. Эдын болон Хяагтын аймагуудаар бага сага бороо орохо. Зүүн урдаһаа секундын 5—10 метр хүсэтэйгээр һалхилха. Урда аймагуудта 14—19 градус дулаан байха. Хойто аймагуудта хүйтэн. 10—15 градус байһаар хүлэгдэнэ. Һүнидөө Улаан-Үдэдэ 0—2, үдэртөө 9—14 градус дулаан байха.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Шэнэ һонин. 10.10—«Жолоошод» — документальна фильм. 10.35 — «Түрэл орон дотороо». «СССР-эй байгаалиин баялигууд». 11.05 — «Хүхюу онтохонууд» (үнгэтэ). 11.20 — Волейболоор Хэрэгэй СССР-эй, Японой эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал командануудай наадаха (үнгэтэ). 11.50—«Дуун-75» (үнгэтэ). 12.15 — «Малая земля». Новороссийск хотодо фашис сэрэгүүдые һүнөөлгын ойдо (үнгэтэ). 13.40 — «Танда, эдиршүүлэй» (үнгэтэ). 13.45 — «Зураг бүхэндэ — наран». 14.00 — Забнарлалга. 14.10 Новороссийск хотодо фашис сэрэгүүдые һүнөөлгын ойдо. 15.05—«Приокские рассветы» — фильм-концерт. 15.15 — «Вариант «Омега» (2-дохи сери). 16.25 — «Совет хүгжэмэй шэлэгдэмэл зохёолнууд». Т. Хренников (үнгэтэ). 17.10 — «Сургудта эрэһэн түрүүшын поезд» — телеочерк. 17.40 — Искусствын уран бэлигтэнэй концерт (үнгэтэ). 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00—«Уласхоорондын шэнжэлэл» (бурядаар). 19.20 — Шэнэ һонин. 19.30 — «Газар дорохи гарнизон тухай үгэ» — киноочерк.

«Орбита». 19.45 — Новороссийск хотодо фашис сэрэгүүдые һүнөөлгын ойдо. 20.30 — Забнарлалга. 20.40 — «Вариант «Омега» (2-дохи сери). 21.50 — ССР Союзай Ехэ театр дуушан В. Пьявко гэгшын концерт. 22.25 — «Номой алаабхи» (үнгэтэ). 23.10 — Искусствын уран бэлигтэнэй концерт (үнгэтэ). 24.00 — «Время». 00.30—«Вариант «Омега» (2-дохи сери). 01.40 — Спортын һонин. 1. Бүхэ байлдаагаар дэлхэйн чемпионат. Минскэдэ дамжуулагдаха. 2. Хүндэ атлетикээр дэлхэйн ба Европын чемпионат. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Түбэй стадионой спортын байшангһаа дамжуулагдаха (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — Залуушуулай оролд арадай оркестрэй концерт.

Улаан-Үдэ. 19.45 — «Эдэрэд уран зохёол». 21.00 — Телевизионно һонин.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд:
г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-51, зам. секретаря — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-34-26, сельского хозяйства — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-21-35, советского строительства и быта — 2-60-21, культуры и школ — 2-20-21, писем и селькоров — 2-34-05, информации — 2-34-05, общественная приемная — 2-56-82, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.